

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Vem skulle egentligen göra detta?

En kvalitativ studie angående ansvarsfördelningen i
vården kring ensamkommande barn

Julia Achiniotis & Nikolina Tokic

Kandidatuppsats (SOPA63)

VT 2016

Handledare: Torbjörn Hjort

Abstract

Authors: Julia Achiniotis & Nikolina Tokic

Title: Who was supposed to do this? A Qualitative Study about Responsibility Regarding Unaccompanied Minors seeking Asylum.

Supervisor: Torbjörn Hjort

The aim of this study was to see how different welfare operators understand their own, and others, responsibility regarding unaccompanied minors seeking asylum from a welfare pluralistic point of view. The study is based on semi-structured interviews with different professionals representing their welfare operator. In order to examine views of responsibility we conducted nine interviews that centered around the operator's different opinions of their own, and others, responsibility regarding unaccompanied minors. Our results indicate that the responsibility regarding unaccompanied minors in the welfare state was diffused and defined which led to the different operators not knowing exactly what their own responsibility was. The different operators often said that they took a lot of responsibility regarding the unaccompanied minors and that the other operators failed to live up to their responsibility. We also found that the different operators saw flaws regarding the emotional care and the knowledge about unaccompanied minors. Our operators also said that unaccompanied minors seeking asylum were often treated as a very homogenous group instead of a heterogeneous group with individuals. Furthermore, we also noticed that, because of the diffuse definition of responsibility, the different operators had trouble cooperating and finding ways to do so. Lastly, we found that voluntary organisations thought that they took a larger responsibility regarding unaccompanied but many of the public operators didn't agree with this.

Key words: Welfare pluralism, Swedish welfare, unaccompanied minors, responsibility

Förord

Vi vill börja med att tacka alla våra fantastiska intervjupersoner som har tagit sig tid att delta, utan er hade denna studie inte varit möjlig att genomföra.

Vi vill också tacka vår handledare Torbjörn Hjort som har engagerat sig och varit ett otroligt bra stöd fortgående genom uppsatsen.

Tack!

Nikolina & Julia

Helsingborg, maj 2016

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	6
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
2. Ansvarsfördelningen i teorin	8
2.1 Sammanfattning - Ansvarsfördelningen i teorin	9
2.2 Ensamkommande barn – statistik och definition	10
3. Förklaringsmodeller – välfärdspluralism och samverkan	11
3.1 Välfärdspluralism	11
3.2 Samverkan	12
3.3 Sammanfattning förklaringsmodeller	13
4. Tidigare forskning kring välfärden i Sverige	14
4.1 Välfärden i Sverige	14
4.1.1 <i>Den socialdemokratiska välfärdsregimen</i>	14
4.1.2 <i>Välfärden i Sveriges förändring</i>	15
4.1.3 <i>Välfärden i Sveriges agerande mot nyanlända</i>	15
4.1.4 <i>Sammanfattning välfärden i Sverige</i>	16
4.2 Migration och integration	16
4.2.1 <i>Sammanfattning migration och integration</i>	17
5. Metod	19
5.1 Metodmässiga överväganden	19
5.2 Förtjänster och begränsningar	20
5.3 Urval	20
5.4 Trovärdighet	22
5.5 Analysprocess	23
5.6 Sökvägar	23
5.7 Etiska överväganden	24
5.8 Arbetsfördelning	25
6. Resultat och analys	26
6.1 Alla tar ansvar, ingen tar ansvar	27
6.1.1 <i>Sammanfattning "Alla tar ansvar, ingen tar ansvar"</i>	31
6.1.2 <i>"Ingen klappar mig på kvällen"</i>	31

6.1.3 Sammanfattning "Ingen klappar mig på kvällen"	33
6.1.4 "För det är ju tillsammans vi kan göra någonting"	33
6.1.5 Sammanfattning "För det är ju tillsammans vi kan göra någonting"	36
6.1.6 "Som det är nu så blir det lite hejsan svejsan"	36
6.1.7 Sammanfattning "Som det är nu blir det lite hejsan svejsan"	39
6.1.8 Vem har kunskapen?	39
6.1.9 Sammanfattning "Vem har kunskapen"	43
6.2 Sammanfattning – Resultat och analys	43
7. Slutdiskussion	44
8. Referenslista	46
9. Bilaga 1	51

1. Problemformulering

Sverige tar idag mot en intensiv flyktingström (Eastmond 2011:280). Statistik visar att 163 000 människor sökte asyl i Sverige under år 2015. Utav dessa var ungefär 35 000 ensamkommande barn. I jämförelse med tidigare år är detta en kraftig ökning då det år 2014 inkom ca 81 000 ansökningar om asyl varav cirka 7000 var ensamkommande barn (Migrationsverket 2016a). Eastmond (2011:278) skriver att denna flyktingström, av såväl ensamkommande barn som familjer, skapar instabilitet och det debatteras om den svenska välfärden klarar det tryck som flyktingströmmen innebär. De tusentals människor som kommer till Sverige blir en del av det svenska välfärdssystemet och agerar således som klienter (Eastmond 2011:278). Migrationsverket (2016b) säger att när flyktingar kommer till Sverige ska ansökningar prövas och boende hittas. Det framkommer även att arbetet kring de ensamkommande barnen blir mer omfattande då detta innefattar hitta boendeplats på HVB-hem, socialsekreterare och en skolplats. Socialsekreterare, boendepersonal på HVB-hem och skolpersonal går därmed alla ihop under ett tak för att skapa ett sammanhang för de ensamkommande barnen. Arenan som ska ta hand om de ensamkommande barnen har på grund av detta en blandning av yrkesverksamma personer som behöver samverka (Migrationsverket 2016:3). De ovan nämnda aktörerna agerar ofta i kommunal eller statlig regi men det är inte bara dessa välfärdsaktörer som har en roll i den ensamkommande ungdomens sammanhang. Flera frivilligorganisationer tar nämligen plats och stöttar de ensamkommande barnen på olika vis, bland annat genom att arbeta för integrering genom att anordna aktiviteter med ungdomar som är födda i Sverige (jmf. Rädda Barnen 2016, Röda Korset 2016, Helsingborgshjälpen 2016, Forza Ungdom 2016, Helsingborg volontärcenter 2016). På grund av detta uppstår det frågor om detta kan vara förknippat med det som Dahlberg (2005:740-741) skriver om att välfärdsstaten med mycket offentliga insatser blir mer kritiserad för sitt tillvägagångssätt. Detta går även att förankra i det som Meeuwisse och Swärd (2013:52) säger om att den svenska välfärden utmanas av andra aktörer, bland annat frivilligorganisationer. Purunen (2004:167) beskriver detta fenomen som att välfärden går mot högre grad av pluralism vilket innebär att statens roll i välfärden minskas och andra organisationer, såsom frivilligorganisationer, tar större plats i organiseringen av välfärden (jmf. Svedberg 2001:173). Utifrån detta kan vi se att det finns tvetydigheter kring hur den svenska välfärden fungerar inom flera olika aspekter (jmf. Dahlberg 2005:740-741, Purunen 2006:83). Tidigare forskning visar också på att fler välfärdsaktörer har kommit att ta en mer aktiv roll i välfärden, bland annat frivilligsektorn (jmf. Purunen 2006:83, Svedberg

2001:173). Välfärden tycks vara i förändring och gruppen ensamkommande barn behöver bli omhändertagna av denna till synes förändrade välfärd. Således uppstår det frågor kring vems ansvarsområde de ensamkommande barnen är och framförallt hur detta fungerar i praktiken för de människor som agerar på arenan. Dessa faktorer skapar ett intressant forskningsområde som berör ansvarsfördelningen mellan socialtjänst, skola, HVB-hem och frivilligorganisationer då dessa aktörers ansvarsroller är bredare för de här barnen då barnen inte har någon legal vårdnadshavare och därmed inte något uttryckt huvudsakligt ansvarstagande (Migrationsverket 2016:3).

1.2 Syfte

Att undersöka socialtjänstens, HVB-hemmens, skolans, barn- och ungdomspsykiatrins och frivilligorganisationers uppfattning kring ansvarsfördelningen för ensamkommande barn utifrån ett välfärdspluralistiskt perspektiv.

1.3 Frågeställningar

- Hur uppfattar informanterna sitt ansvar i välfärden gentemot ensamkommande barn?
- Hur ser informanterna på varandra och på fördelningen av ansvar mellan olika verksamheter gällande ensamkommande barn?
- Hur anser informanterna att ansvarsfördelningen kring ensamkommande barn fungerar i den svenska välfärden?

2. Ansvarsfördelningen i teorin

I vår studie har vi haft för avsikt att studera uppfattningar kring ansvarsfördelning runt ensamkommande barn. Därför inleder vi här med ett avsnitt där vi beskriver hur det ska fungera i teorin och studies fokus kommer sedan att vara hur professionella uppfattar att det faktiskt fungerar i praktiken. I detta avsnitt presenteras migrationsverket, socialtjänst, skola, Hem för vård och boende (HVB-hem), barn- och ungdomspsykiatri (BUP), god man och frivilligorganisationer. Det ska dock förtydligas att de aktörer som ligger till grund för denna studie inte innefattar migrationsverket och god man. För att få en uppfattning av ett ensamkommande barns liv lyfter vi, trots detta, de här två aktörerna här då vi anser det vara relevant för förståelse av vår studie. Våra informanter är således representanter från: HVB-hem, skola, socialtjänst och BUP. BUP var till en början inte tänkt som informant, se avsnitt 5.3 för ytterligare information om detta. Anledningen till att avgränsning gjorts och att god man och migrationsverket inte är med i vår studie är delvis på grund av den tidsbrist som fanns vid utförande av studien och delvis på grund av att vi ansåg att aktörernas uppdrag inte var av den art som är intressant för vår studie. För att ytterligare styrka relevansen för studien presenterar vi även statistik nedan som visar hur ensamkommande barn har ökat i Sverige.

Migrationsverket ansvarar för att pröva barnets asylansökan. När barnet kommit till Sverige ska även migrationsverket anvisa barnet till en ny kommun som blir barnets anvisningskommun (Migrationsverket 2016c). Anvisningskommunen tar därefter över ansvaret för barnet gällande både omsorg och boende. Detta innebär att utredning ska inledas av socialtjänsten utan dröjsmål (Socialstyrelsen 2015:24). Kommunen ska även utse god man till barnet, stödja den unges integrering i samhället samt verka för att den unge får lämplig utbildning. Får barnet uppehållstillstånd ansvarar anvisningskommunens fortsättningsvis för barnet genom att stödja barnet i utbildning, fritid, kontakt med föreningar, frivilligorganisationer samt hjälpa barnet att bygga ett liv i Sverige (Migrationsverket 2015:10). Den gode mannen träder in som vårdnadshavare och förmyndare och har därmed ansvar för det ensamkommande barnets personliga, ekonomiska och rättsliga angelägenheter (Migrationsverket 2016d).

Skolan har ett ansvar att följa upp eleven, både i utbildnings- och kunskapsyfte men också om eleven inte kommer till skolan. Vid ett sådant tillfälle ska skolan följa upp och upprätta åtgärd. Ansvaret som skolan har täcker även att främja barnets utveckling och lärande genom

att tillhandahålla trygga miljöer och se till att alla elever har tillgång till likvärdig utbildning (Migrationsverket 2015:6-7,11). HVB-hemmens ansvarsområde är att ge barnen stöd, omvårdnad och fostran. HVB-hemmen ska också stå för behandling, vilket innebär att de ansvarar för att hjälpa barnet att bearbeta olika typer av problematik. I det här arbetet ingår det att upprätta en behandlingsplan som ska täcka de bestämda behandlingsinsatserna som ska vara formulerade av socialtjänsten. Det är således socialtjänstens ansvar att se till att HVB-hemmen har behandlingsinsatser att arbeta efter. HVB-hemmen har även ett ansvar att journalföra frågor runt barnet gällande beslut, åtgärder och andra händelser (Socialstyrelsen 2014).

Barn- och ungdomspsykiatri har kommit att bli en aktiv aktör gällande ensamkommande barn då många av barnen behöver söka hjälp för olika psykiatriska behov. BUP ansvarar för att ge stöd och behandling till alla barn, inklusive de ensamkommande barnen, som lider av traumatiska symtom eller andra psykiatriska problem. I behandlingen får barnet prata om känslor och syftet är att stärka barnets egen förmåga att bearbeta de känslor som uppkommer. BUP (2016) lyfter fram att de i samtalen ofta ger råd till barnen kring hur isolering kan brytas och hur barnet kan få en mer fungerande vardag. I samtal med ensamkommande barn rekommenderas barnen bland annat att äta regelbundet, gå i skolan och umgås med jämnåriga (BUP 2016).

Gällande frivilligorganisationerna kan vi se att olika organisationer riktar in sig på olika delar av de ensamkommande barnens liv. I vår studie har vi valt att ta med två frivilligorganisationer som arbetar olika för att få en bred uppfattning om hur arbetet med ensamkommande barn kan se ut för olika frivilligorganisationer. Den organisation som vi kallar frivilligorganisation 1 arbetar med barnrättsfrågor på nationell nivå och har insatser både vad gäller barnets vardagliga liv, såsom aktiviteter i grupp, men även behandling för det psykiska måendet. Den andra frivilligorganisationen, härnäst frivilligorganisation 2, arbetar med att integrera de ensamkommande barnen i det svenska samhället genom att försöka skapa kontakter mellan svenska barn och ensamkommande barn.

2.1 Sammanfattning - Ansvarsfördelningen i teorin

Kortfattat kan vi härefter säga att migrationsverket har ansvaret för asylansökan, god man har ansvar för det personliga, juridiska och ekonomiska, skolan har ett ansvar för elevens utbildning, HVB-hemmen har ansvar för barnens omsorg och BUP har ett ansvar att behandla

psykiatriska problem. De olika frivilligorganisationerna som är aktiva med arbetet med ensamkommande barn har olika fokus och de två organisationer som vi har valt att studera arbetar med både behandling och integrering i det svenska samhället.

2.2 Ensamkommande barn - statistik och definition

Nedan följer statistik angående hur många ensamkommande barn som kommit till Sverige de senaste två åren:

Antalet ensamkommande barn	2014	2015
7-17 år	6 855	35 057

(Statistiska Centralbyrån 2016)

Som går att utläsa av statistiken har det skett en ökning under ett år. Begreppet ensamkommande barn är inte oproblematiskt. Vi kommer använda oss av Migrationsverkets (2016:3) definition som säger att ensamkommande barn är barn under 18 år som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare. Fortsättningsvis när vi talar om ensamkommande barn är det detta vi refererar till.

3. Förklaringsmodeller

Analysen vi genomför innefattar välfärdsaktörer som har sitt ursprung i olika fält och arbetsområden. Det som aktörerna har gemensamt är att de arbetar med välfärd. Vi har intervjuat representanter från kommunal regi: HVB-hem, socialtjänst och skola, och även representanter från frivilligorganisationer: frivilligorganisation 1 samt 2. För att kunna genomföra en nyanserad analys och få fram intressanta aspekter och teman kommer vi använda oss av välfärdspluralismen som förklaringsmodell då denna har som fokus att studera just hur olika aktörer arbetar inom välfärden. För att ytterligare fördjupa vår analys kommer vi även använda oss av samverkan då vi anser att samverkan är högaktuellt vid arbetet kring ensamkommande barn på grund av antalet aktörer som är involverade i deras sammanhang. Nedan följer därmed en presentation av begreppen välfärdspluralism och samverkan.

3.1 Välfärdspluralism

Välfärdspluralism innebär att frivilligorganisationer och andra aktörer kompletterar staten med att tillhandahålla välfärdstjänster för medborgarna i landet (Chaney 2014:585). Beresford och Craft (1982:19) tar även upp att välfärdspluralismen ibland kallas "The mixed economy of the welfare" som även detta innefattar att välfärden har nya aktörer som agerar och tar plats genom frivilligorganisationer och privata alternativ. Denna blandning av aktörer är även av intresse för oss då våra informanter kommer från olika aktörer som samspelar i välfärden, precis som Beresford och Craft (1982:19) talar om. Välfärdspluralismen innebär vidare att staten och andra välfärdssektorer tillhandahåller liknande tjänster och valet ligger på individen. På grund av detta finns det en länk mellan välfärdspluralismen och decentraliseringen av välfärden, där tjänster går från staten till andra aktörer (Dahlberg 2005:743). Den mer pluraliserade välfärden som kan ses i Sverige kommer kunna appliceras på vår studie då vi studerar de olika aktörernas uppfattningar om dess eget och andras ansvar.

Dahlberg (2005:751) talar om att välfärdspluralismen även syftar till att det finns en överlappning av tjänster som både den offentliga sektorn och frivilligsektorn tillhandahåller. Denna överlappning som Dahlberg (2005:751) talar om kommer vara användbar i den analys som ska göras, eftersom studien har sin grund i olika välfärdsaktörer som alla är involverade i ensamkommande barn. Enligt Dahlberg (2005:751) är både staten och frivilligorganisationer framträdande med sitt engagemang vilket vi anser intressant att lyfta fram i vår analys. Det

beskrivs att detta kan vara en indikation på att det tidigare fasta svenska välfärdssamhället börjar röra sig mot att bli välfärdspluralistiskt (Dahlberg 2005:752) och därav görs denna studie med ett välfärdspluralistiskt perspektiv.

3.2 Samverkan

Samverkan är en viktig faktor när vi talar om ansvar och fördelningen av denna då fler än en aktör är aktiv. På grund av arten av arbetet kring ensamkommande barn tvingas aktörer att samverka både tätt och frekvent. Begreppet samverkan kommer vara ett aktivt verktyg i bearbetningen av vår empiri.

För att samverkan ska vara välfungerande krävs det tydliga och etablerade mål för de olika parterna som är involverade. Således behövs det att målen som är formulerade inte är i konflikt med andras mål och det som formulerats måste förankras hos alla involverade parter. Efter att målen är formulerade krävs det även tillit till det andra medverkande att det ska uppfylla de mål som formulerats (Danermark & Germundsson 2007:40-41 & Keszi, Pál & Papp 2014:152). Samverkan kan således definieras som en arbetsrelation mellan parterna som är inblandade (Eriksson, Bihari Axelsson & Axelsson 2012:182). Dock lyfter Keszi et al. (2014:150,152) att arbetsrelationer kan vara svåra att upprätthålla då det är svårt att hålla informationsflödet levande eftersom kommunikationen mellan olika parter behöver utvecklas för att den ska vara effektiv. Ponzoni (2015:67) lyfter även fram att samverkan syftar till att samla in olika aktörers uppfattningar om den egna rollen. Således tycks ett klart definierat uppdrag vara viktigt för en välfungerande samverkan. Detta eftersom aktörerna har olika erfarenheter vilka de skulle kunna dela med sig av för att på så vis främja varandras arbete (Ponzoni 2015:67). Vid samverkan kan det även finnas problematik kring att olika sektorer har olika mål, menar Ponzoni (2015:41). I vår studie kommer vi studera frivilligsektorn och kommunala aktörer och Ponzoni (2015:69) lyfter att frivilligsektorn arbetar för att stärka individen och förse personen med trygghet medan den offentliga sektorn aktivt arbetar för att öka individens kunskap och användning av de offentliga tjänster som erbjuds. Även här blir det därmed aktuellt för oss att använda oss av samverkan. Vidare problematik lyfts kring att olika parter kan hamna i konflikt kring handlingsutrymme och ansvar utifrån de olika aktörernas expertis (Ponzoni 2015:69). De två parternas skilda ramverk kan i teorin antas vara en positiv tillgång som kan komma att stärka aktörerna men eftersom verksamheterna bygger på olika principer, offentliga resurser och frivilliga, kan det förutsättas att det måste ske ett

kunskapsutbyte som ger plats åt kreativa lösningar (Ponzoni 2015:71-72) Därmed krävs det att de involverade aktörerna reflekterar kring sin position i välfärden (Ponzoni 2015:69). Samverkan blir således även ett viktigt redskap för att ett kunskapsutbyte ska kunna ske. Vi menar att detta även kan sammankopplas till ansvarsfördelningen då det är många aktörer involverade och det blir därför av vikt att tydliggöra de olika uppdragen och utbyta kunskap för att främja ett gott arbete.

3.3 Sammanfattning förklaringsmodeller

Välfärdspluralism innebär kortfattat att det har kommit in fler aktörer på arenan kring välfärden och bland annat frivilligorganisationer har tagit en större plats nu än tidigare (Chaney 2014:585). Detta går att förankra i vår studie då det är just de kommunala och frivilligorganisationer som vi kommer studera kring ansvarsfördelningen runt de ensamkommande barnen. Vad gäller samverkan tycks de ledande aspekterna vara tillit mellan de olika involverade parterna samt tydligt definierade uppdrag och mål (Danermark & Germundsson 2007:40-41). Även detta är väl applicerbart vid genomförande av vår analys då vi ska undersöka hur de olika informanterna från välfärdsaktörerna uppfattar sin egen och andras roll gällande ansvaret kring ensamkommande barn. Det är därmed av intresse att se hur väl de är medvetna om varandras roller och kunskaper samt även hur det fungerar i praktiken att arbeta med de ensamkommande barnen.

4. Tidigare forskning kring välfärden i Sverige

För att ytterligare fördjupa och nyansera vår analys kommer vi använda oss av den tidigare forskning som presenteras nedan. Först kommer vi presentera hur välfärden i Sverige ser ut och vad som har gjort att den är det som den är idag. Detta på grund av vår utgångspunkt i välfärdspluralismen vilket gör att det blir av vikt att se hur detta växt fram och även hur välfärden fungerat tidigare. Vidare kommer vi gå in på migration och integration. Vid användning av begreppet migration syftar vi till ordets faktiska betydelse som är folkförflyttning över gränser (Svenska Akademiens ordlista 2016). Gällande integration är ordets betydelse sammanförande till en helhet och när vi talar om detta menar vi integrering för nyanlända till Sverige in i det svenska samhället (Svenska Akademiens ordlista 2016). Dessa begrepp lyfts fram då vi studerat ensamkommande barn, vilka är migranter som flytt till Sverige från sitt hemland. För att få mer förståelse för situationen som de ensamkommande barnen befinner sig i anser vi därför det vara av relevans att förstå hur migration och integration fungerar i Sverige.

4.1 Välfärden i Sverige

4.1.1 Den socialdemokratiska välfärdsregimen

Enligt Esping-Andersen (1990:28) har den socialdemokratiska välfärdsregimen varit rådande i det svenska samhället länge. Denna välfärdsregim eftersträvar jämlikhet mellan medborgare på hög nivå och leder därmed till en minskning av klasskillnader. Detta innebär att även medborgare som har en lägre inkomst får tillgång till de välfärdsinsatser som i andra välfärdsregimer bara är tillgängliga för höginkomsttagarna. Välfärdsregimen jobbar därmed mot universalism som innebär att alla medborgare ska ha tillgång till alla välfärdsinsatser. Esping-Andersen (1990:27) menar att den socialdemokratiska välfärden inte har lika hög samverkan mellan staten och marknaden utan att det är statens ansvar att förse befolkningen med de välfärdsinsatser som de är i behov av. Något som även belyses är att denna sorts välfärdsregim har en förmåga att skapa självständiga individer vilket leder till en blandning mellan socialism och liberalism. Välfärdsregimen tar ett stort ansvar gällande omhändertagandet av barn, gamla och andra som har behov av stöd och hjälp (Esping-Andersen 1990:28). Detta är grunden för den välfärd vi ska undersöka. Vi kommer, bland annat, använda oss av Esping-Andersens perspektiv kring välfärdsregimer vid analys av vårt material.

4.1.2 Välfärden i Sveriges förändring

Dahlberg (2005:740-741) skriver att över de senare decennierna har många välfärdsstater blivit kritiserade för sitt tillvägagångssätt. I flertalet debatter har Sverige använts som en modell för välfärdsstater och setts som ett föredöme vad gäller universalism som nämns ovan. Som exempel lyfts fram att Sverige har mål för hur arbetslöshet ska hanteras, landets strävan mot jämlikhet och tillit till staten. Denna bild som målats internationellt har dock sett annorlunda ut i Sveriges egen media. Där har Sveriges välfärd kritiserat, beskrivits som på dödsbädden och inte en välfärdsstat överhuvudtaget. Dahlberg (2005:740) skriver att Sverige under 1990-talet införde NPM, New Public Management, med USA och Storbritannien som förebilder. Detta innebar att idéer från marknaden togs in i välfärden och privatiseringen växte. Dahlberg (2005:749) skriver att det, i och med införandet av NPM, blev en övergång ifrån det som hon kallar välfärdsstaten till det nya välfärdssamhället. Välfärdssamhället, menar hon, innebär bland annat att frivilligorganisationer förväntas ta större plats och framförallt en aktiv roll som aktör med välfärdstjänster. Dahlberg (2005:740) menar att parallellt med att detta sker, ökat ansvar på den frivilliga sektorn, är samma mönster applicerbart på den privata marknaden. Hon menar att Sverige har gått från att vara en aktiv socialdemokratisk välfärdsregim till att bli en mer pluralistisk välfärd, med både privata, offentliga och frivilliga aktörer (se avsnitt 3.1 för vidare information om välfärdspluralism). Edlund och Johansson Sevä (2013:543) skriver att den klassiska välfärdsstaten utmanas och att den traditionella interaktionen mellan medborgare och den offentliga välfärden inte längre är självklar. Istället menar Edlund och Johansson Sevä (2013:543) att en gradvis förändring har skett där kontakt mellan medborgare och privata aktörer blir allt vanligare. I dagens välfärdssamhälle förväntas de olika aktörerna, privata och frivilliga, tillsammans med den offentliga välfärden, bidra med förslag på lösningar till olika välfärdsproblem (Dahlberg 2005:740).

4.1.3 Välfärden i Sveriges agerande gentemot nyanlända

Sveriges välfärdssystem gentemot nyanlända och dess tillgång till sociala rättigheter har varit varierande. Efter andra världskriget genomfördes reformer vars fokus var att ojämlikhet och klyftor skulle minska mellan migranter och svenska medborgare, jämlikhet blev ett ledord (Sainsbury 2012:217). Lithman (2010:498) styrker det Sainsbury (2012:217) säger och menar att det under 1970-talets Sverige var på den politiska agendan att öka valfriheten för migranterna samt att samhället skulle genomsyras av jämlikhet och samarbete. De politiska målen blev verktyg som skulle underlätta för de nyanlända. Stödet som sattes upp var

modersmålsundervisning, inlärnin g av det svenska språket m.m. och sågs som ett sätt att kommunicera med migranter och därigenom ta lärdom av dem och deras situation (Lithman 2010:498). Under denna period lyftes även frågan fram om rätten att utöva och behålla sitt kulturella arv vilket blev ett steg i jämställdhetsrörelsen (Sainsbury 2012:217). Möjligheten att utöva sin kultur och samtidigt vara en del av det svenska samhället lyfter även Eliassi (2015:555) fram som karaktärsdrag för migrantpolitiken på 70-talet. Dessa reformer och förändringar kom så småningom att under 80-talet mynna ut i tankar om diskrimineringslagen, vilken dock kom att träda i kraft först flera år senare. Trots att lagen inte fullbordades under 80-talet gjordes annat förändringsarbete för att förbättra välfärden för migranter. Bland annat uppkom diskrimineringsombudsmannen, DO i mitten av 1980-talet, vars uppgift blev att motverka diskriminering samt hjälpa till att uppnå jämställdhet mellan migranter och svenska medborgare (Sainsbury 2012:221).

4.1.4 Sammanfattning välfärden i Sverige

Sammanfattningsvis kan vi härmed se att Sveriges grund som välfärd utgår ifrån den socialdemokratiska välfärdsregimen men har efter tid förändrats (Esping-Andersen 1990:28 & Dahlberg 2005:740-741). Denna förändring har även återspeglats på hur nyanlända hanteras i landet och det går att se att Sverige har försökt utvecklat en mer och mer öppen välfärd gentemot nyanlända i landet. Den forskning som presenteras kommer förankras i vår analys då välfärdssystemet har en betydande roll när vi analyserar ansvarsfördelningen kring ensamkommande barn. Detta på grund av att de ensamkommande barnen måste ta hjälp av detta system genom exempelvis deras boendesituation: HVB-hem och det faktum att de är tilldelade en socialsekreterare för utredning m.m.

4.2 Migration och integration

Sainsbury (2012:1) inleder med att beskriva hur migration är en utmaning för välfärden. På grund av instabiliteten som skapas med migration är det av yttersta vikt att landet har en välfungerande välfärd och välfärdpolicys som är anpassade för att hantera detta. Detta för att ha möjlighet att fånga upp och stötta den nyanlända (Sainsbury 2012:3). Sainsbury (2012:3) menar att individen, som nyanländ, befinner sig i en sårbar situation. För att tillförsäkra den nyanlända trygghet betonar Sainsbury (2012:5) vikten av att säkerställa att den nyanlända har tillgång till de sociala rättigheter som landet erbjuder. Sainsbury (2012:5) menar även att rättigheterna som den nyanlända har är förknippade med dess asylkategori vilket innebär att

rättigheterna inte ser likadana ut för olika migranter, till exempel de mellan vuxna asylsökande och barn. Lithman (2010:489) beskriver att det som oftast tas upp vid tal om integration, mellan nyanlända och lokalbefolkningen i västvärlden, är att denna har misslyckats. Dock lyfter Lithman (2010:499) fram att Sverige, i likhet med Kanada, är en av de mest framgångsrika länderna gällande integration. Detta baseras på att Sverige har nästan dubbelt så många migranter som t.ex. Norge och Danmark, men ändå den mest liberala inställning till invandring. Detta genom att både Sverige och Kanada har en acceptans gentemot det som Lithman (2010:499) kallar ”de andra”, migranterna, och att detta inte sätts i motpol till ”oss”, i vårt fall svenskarna. Lithman (2010:490) lyfter fram att många politiker, och forskare, menar att om integration överhuvudtaget ska vara möjligt krävs det att migranten själv anammar den juridik och demokrati som finns i det nya landet. Därmed är det som ska anammas av migranten beroende på vilket land individen kommer till. Vidare diskuterar Lithman (2010:492) hur migranter skapas till att bli ett socialt problem i de olika välfärdssystemen och det framstår därmed en diskussion hur detta problem ska definieras och hanteras. Med Sverige som exempel säger Lithman (2010:492) att mångfald ses som ett mycket mindre problem än vad det gör i exempelvis Danmark. Eastmond (2011:278) lyfter fram att det på 90-talet var diskussioner om Sverige kunde hantera det tryck av flyktingar som kom ifrån forna Jugoslavien. Under denna tid framkom det kritik gentemot flyktingarna och deras intentioner med flykten till Sverige. Flyktingarna sågs som ett hot mot välfärden och framförallt mot de normer och traditioner som fanns i Sverige (Eastmond 2011:278). Hon nämner även att migrationen ofta porträtterades som en beskrivning av oordning i världen vilket gjorde att svenskarna blev oroliga för den kraft av flyktingar som anlände. Det kan ses, gällande ensamkommande barn, ur statistik som presenteras ovan (se avsnitt 2.1) att det även idag kommer en kraftig flyktingström till Sverige vilket gör detta faktum intressant för vår analys. Efter denna kraftiga flyktingström beskriver Eastmond (2011:280), att en politisk förändring kom där mer hänsyn togs till olika etniska bakgrunder. Ledorden för den nya förändringen var jämställdhet, valfrihet och samarbete. Vidare menar Eastmond (2011:281) att under det första året i det nya landet är det nödvändigt för migranter att ha kontakt med många olika välfärdsaktörer för att kunna etablera sig. Då även vi har valt att ha olika välfärdsaktörer som informanter är således av intresse för oss att studera hur detta fungerar.

4.2.1 Sammanfattning migration och integration

Det som lyfts fram i detta avsnitt handlar mycket om hur de nyanlända migranterna hanteras, och har hanterats tidigare, i välfärden. Vikten av en stadig välfärd för att kunna hantera

migration tas upp och även att Sverige är ett utav de länderna som lyckats integrera sina migranter på ett bra sätt (Sainsbury 2012:3 & Lithman 2010:499). Då de ensamkommande barnen är migranter kommer vi kunna använda oss av detta för att fördjupa vår analys. För att kunna fungera i ett nytt land krävs även att migranterna får en möjlighet att etablera sig i samhället och det är även därför vi kommer använda oss av forskning kring integration vid analys av vårt material.

5. Metod

I detta avsnitt kommer vi att lyfta fram valet av metod, övervägande kring denna, metoden förtjänster och begränsningar samt urvalsprocessen. Vidare kommer också en presentation av metodens trovärdighet göras. Detta avsnitt innefattar även en redogörelse för analysprocessen, sökvägar, etiska övervägande och arbetsfördelning.

5.1 Metodmässiga överväganden

Eftersom vi ville undersöka välfärdsaktörers uppfattningar kring ansvarsfördelning ansåg vi den kvalitativa ansatsen vara mest lämplig. Bryman (2011:341) nämner att det är detta som en kvalitativ studie har fokus på, deltagarnas perspektiv på fenomenet. Anledningen till att vi inte valt en kvantitativ ansats är att den metoden är bäst lämpat för en bred grupp och kan därför inte fånga uppfattningar (Ahrne & Svensson 2011:14, Bryman 2011:168). I vår studie sökte vi uppfattningar från olika välfärdsaktörer kring ansvarsfördelningen av ensamkommande barn. Intervjupersonerna i denna studie är representanter för olika välfärdsaktörer. Vi fann representanter från socialförvaltningen, frivilligorganisationer, hem för vård och boende, barn- och ungdomspsykiatri och skola. Empirin är informanternas uppfattning av ansvarsfördelningen. För att samla empiri om uppfattningar menar Ahrne och Svensson (2011:36) att intervjuer är ett lämpligt tillvägagångssätt. Det finns då utrymme för intervjupersonerna att uttrycka känslor och upplevelser. Vilket var det vi ville uppnå i vår studie. Bryman (2011:413) nämner att det är önskvärt att intervjupersonen får möjlighet att ge uttryck för sina ståndpunkter. Därmed är det av vikt att vi som forskare är flexibla och följsamma. Vid intervjuerna höll vi i åtanke att följa intervjupersonen, ställa relevanta följdfrågor och hålla fokus på vår forskningsfråga. Genom detta tankesätt tilläts vi vara flexibla.

Vi valde att använda oss av semistrukturerade intervjuer där en intervjuguide (se bilaga 1) låg till grund för de teman där vi sökte svar (Bryman 2011:415). Valet av semistrukturerad intervju förankras i att ett antal frågeställningarna måste besvaras samt att syftet ska kunna upprätthållas fortgående genom studien. Detta gjorde att vi kunde följa våra intervjupersoner men återgå till vårt huvudsakliga syfte i situationer där intervjupersonerna frångick ämnet. Skulle valet av intervju varit ostrukturerad hade det förelagt en risk att komma ifrån det huvudsakliga ämnet, ansvarsfördelning, då Bryman (2011:415) beskriver att ostrukturerade intervjuer har en tendens att likna ett vardagssamtal eftersom det ofta enbart utgår från ett PM.

5.2 Förtjänster och begränsningar

Den kvalitativa ansatsen har både förtjänster och begränsningar, både som metod i sin helhet samt den inriktning som ligger till grund för vår studie: semistrukturerade intervjuer. Ahrne och Svensson (2011:10) menar att metoden lämpar sig i de studier där empirin ska präglas av uppfattningar från de människor som är experter på ett eller annat sätt. Vid tal om den kvalitativa metodens brister menar Ahrne och Svensson (2011:10) att denna typ av ansats gör det oundvikligt att som forskare inte präglas av förväntningar och föreställningar kring det samhällsfenomen som studeras, då forskaren är en aktiv del av samhället. Vidare menar Bryman (2011:367) att det finns viss problematik kring generalisering. Eftersom den kvalitativa ansatsen fokuserar på individens uppfattning framträder problematiken kring generalisering tydligt då det, i vår studie, enbart är ett fåtal personer som intervjuas och förväntas representera en hel välfärdsaktör. Vi är medvetna att vår empiri inte är generaliserbar på grund av detta. Den kvalitativa intervjun ger dock möjlighet att som forskare få en god uppfattning kring människor och deras upplevelser, vilket vi eftersträvar (May 2001:148). Mer specifikt ger den semistrukturerade intervjun utrymme och frihet för både intervjuare och intervjuperson då den tillåter intervjuaren att söka djupa detaljerade svar. De två parterna ges även möjlighet att ingå i dialog, vilket gör att intervjupersonen kan besvara frågorna på egna premisser (May 2001:148). Detta var något vi använde oss av i stor utsträckning vid utförandet av våra intervjuer. Det var även tydligt att vi genom valet av metod kunde forma och utveckla vår intervjuguide utefter studiens gång, vilket blev en stor förtjänst för att nå det vi sökte. Således blev den semistrukturerade intervjun ett flexibelt verktyg att arbeta med (jmf. Bryman 2011:415).

5.3 Urval

För att kunna genomföra vår forskning kring informanternas uppfattningar om ansvarsfördelning kring ensamkommande barn behövde vi få fram uppfattningar om välfärden i ett brett perspektiv. Det krävde i sin tur ett urval av olika välfärdsaktörer. Därför valde vi ett antal olika representanter från olika delar av det svenska välfärdssystemet: verksamhetschef för HVB-hem, enhetschef för HVB-hem, sektionschef på socialtjänst, representant från BUP, lärare, skolsköterska och skolkurator som står som representanter från skolan, samt två representanter från två olika frivilligorganisationer. Genom detta urval kunde vi få det breda perspektiv vi sökte. Det urval som genomfördes är det som Bryman (2011:392)

kallar ett målstyrt urval. Vår utgångspunkt var att inte ha BUP som en av de studerade aktörerna. Efter de initiala interjvuerna upptäckte vi dock att BUP var en aktör som många talade om och det framkom att BUP hade en stor medverkan i de ensamkommande barnens liv. Därför valde vi att lägga till BUP som aktör i vår studie. Gällande BUP var det en utav de informanterna som vi fick kontakt med genom bekanta. Andra organisationer kontaktade vi genom mail, där vi blev vidarekopplade till våra informanter. Detta är det som Bryman (2011:196) kallar snöbollsurval, genom att vi hänvisas vidare från en ursprungskälla. Socialtjänsten och en utav våra frivilligorganisationer kontaktade vi via telefon då vi upptäckte att det var svårt att få svar på de mail vi skickade till dem. Informanterna som valdes ut är därmed inte utvalda av slumpen utan deltagarna är menade att vara relevanta för de forskningsfrågor som formulerats. Bryman (2011:392) menar även att forskaren, som genomför ett målstyrt urval, vill få ut en variation av de stickprov som studien utgör. För att detta ska bli möjligt krävs det att informanterna har olika kännetecken. Då våra informanter representerar olika yrkesgrupper och olika välfärdsaktörer anser vi att vi fått ett varierat och relevant urval.

Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2011:42) talar om tvåstegsurval, vilket vi också använde oss av vid urvalet av intervjupersoner. Två-stegs urvalet kan liknas vid Brymans (2011:196) snöbollsurval, skillnaden mellan de två är att två-stegs urvalet berör kontakten från chef, eller liknande, till medarbetare medan snöbollsurval syftar på hänvisning av kontakt från individ till individ. Vid uppletande av informanter för frivilligorganisationer valde vi att kontakta ett antal organisationer till en början. Svaret kom sedan, från en utav organisationerna, från en ansvarig som sedan hänvisade oss vidare till det som blev vår informant för en utav de frivilligorganisationer vi intervjuat. Detta blev därmed ett två-stegs urval enligt Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2011:42). Som Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2011:42) beskriver, innebär detta att det kan uppstå en beroendeställning till den ansvarige. Risken fanns att personen vi hänvisades till hade kunna tala för att få organisationen att framstå i god dager. Detta höll vi i åtanke vid genomförandet av denna intervju. De andra respondenterna vi fick kontakt med var till viss del personer med chefspositioner. Detta gjorde att vi även höll i åtanke, vid dessa intervjuer, att personerna möjligen försökte få sina organisationer att framstå i god dager.

5.4 Trovärdighet

Reliabilitet och validitet är de två begrepp som vanligtvis brukar användas i tal om studiens trovärdighet. Reliabilitet syftar till att studien går att upprepa och validitet berör olika typer av mätningar (Bryman 2011:352). Dessa två begrepp har dock inte samma kraft i kvalitativa undersökningar som hos kvantitativa, då de bygger på att det finns en sann och verklig bild av det sociala livet (Bryman 2011:354). Då vår studies syfte var att fånga uppfattningar blev de här två begreppen inte relevanta för oss. För att säkerställa att vår kvalitativa studie uppfyllde kraven för trovärdighet väljer vi att istället tala om andra kriterier än de som ligger till grund för kvantitativ forskning. Ahrne och Svensson (2011:27) skriver att en studie bör genomsyras av transparens vilket vi tillämpat. Genom att läsaren tydligt kan följa med i våra redogörelser under hela studien gång ökar trovärdigheten.

Bryman (2011:352, 354) lånar Guba och Lincoln begrepp trovärdighet som har sin utgångspunkt i att det finns ett antal olika beskrivningar av den sociala verkligheten. Vår roll som forskare blev således att, genom de olika beskrivningarna som framkom ur våra intervjuer, försöka tolka och skapa en trovärdig bild av de uppfattningarna vi funnit. Detta gjordes genom att vår studie utgått från de forskningsregler som finns samt att resultat ska återrapporteras till de personer som deltagit i undersökningen när studien är färdig. Vid återkopplingen får informanterna från den verksamhet som studerats tillfälle att bekräfta eller ifrågasätta våra tolkningar som forskare. Vidare menar Ahrne och Svensson (2011:28) att återkoppling till fältet inte nödvändigtvis behöver jämföras med att finna enighet kring presentationen av resultatet. Vi är medvetna om detta och syftet med att våra informanter får hela resultatet är för att de ska få ta del av den analys vi gjort. Huvudsyftet menar Ahrne och Svensson (2011:28) är att få en indikation på att studiens deltagare kan relatera och möjligtvis känna igen det forskaren upptäckt, vilket vi hoppas våra respondenter kommer göra. Bryman (2011:355) fortsätter återvinningen av Guba och Lincolns kriterium på trovärdighet som innefattar möjlighet att styrka och konfirmera, vilket innebär att det tydligt framkommer att forskaren inte medvetet låtit personliga värderingar påverka utfallet av studien. Då vi under studiens gång försökte bibehålla öppna sinnen, genom att inte dra slutsatser i förtid och genom att inte låta oss styras av våra personliga förutfattade meningar använde vi oss av det som Bryman (2011:355) beskriver. Då vi är två författare för denna uppsats kunde vi även diskutera eventuella svårigheter som uppstod och därmed få fler perspektiv som tillät oss att vara öppna inför empirin. Bryman (2011:355) menar att total objektivitet inte är möjlig att

uppnå. Då studiens syfte och frågeställning lyfter ett relativt nytt samhällsfenomen genomförs denna studie inte med en bestämd förförståelse. Trots detta kommer studien i enlighet med Brymans (2011:355) påstående inte kunna uppnå fullständig objektivitet då vi som forskare också är delaktiga i det samhälle vi studerat.

5.5 Analysprocess

För att ha möjlighet att analysera vår insamlade empiri började vi med att transkribera de inspelade intervjuerna. Genom att transkribera intervjuerna fick vi redan i den första fasen möjlighet att bekanta oss med empirin och med informanternas utsagor. Transkribering bidrog också till att vi redan inledningsvis kunde påbörja en analys genom att vi kunde urskilja mönster och teman. För att skapa oss en ännu tydligare bild kring de mönster vi i början tyckte oss upptäcka skrevs allt material ut och färgkodades utefter de teman som vi tycks oss upptäcka vid transkribering. Genom färgkodningen kunde vi ännu tydligare stärka de teman vi funnit och även hitta relevanta citat för analysen. Slutligen gick vi tillbaka till våra frågeställningar vilket gjorde att vi kunde avgränsa oss till fem olika teman (se avsnitt 6). Dessa fem teman är de som presenteras nedan i avsnitt 6.

5.6 Sökvägar

Här presenteras hur vi gått tillväga för att hitta forskning kring det vi valt att studera. Avsnittet är menat att öka trovärdigheten då vi vill visa hur vi tillförsäkrade att vi använt oss av relevant material vid genomförandet av vår studie. För att finna information om ämnet och förstå vårt forskningsproblem valde vi att använda oss av internet, Campus Helsingborgs bibliotek samt Helsingborgs stadsbibliotek. För att hitta relevant forskning kring ämnet på internet använde vi databaserna LUBsearch, socIndex och EBSCOhost. Sökorden som till en början användes var: immigrants, welfare sweden, democratic welfare regime, welfare regimes, cooperation samt de svenska sökorden: välfärdspluralism, ensamkommande barn, flyktingar, välfärd i Sverige och samverkan. Förutom sökorden valde vi att avgränsa oss ytterligare genom att endast välja artiklar som blivit peer-reviewed, därigenom kunde vi försäkra oss om att artiklarna blivit vetenskapligt granskade och godkända, vilket gjorde att vi med säkerhet kunde, om vi fann artikeln relevant, använda den som en pålitligt källa. Genom andras referenslistor kunde vi även hitta ytterligare intressant litteratur, både vidare artiklar men också större avhandlingar och böcker. För att finna avhandlingar av intresse började vi med att söka på de ovan nämnda databaserna, hittades inte avhandlingarna på detta sätt gick vi vidare till att göra en allmän sökning på internet. Det sista som gjordes om vi inte hittat

litteraturen på nätet var att gå in på Campus Helsingborgs biblioteks hemsida, Lovisa respektive Helsingborgs stadsbibliotek, på detta sätt fann vi ytterligare intressant forskning som berör de ämne vi valt att studera. Efter genomläsning av den funna litteraturen har vi valt ut ett antal intressanta och relevanta artiklar och avhandlingar som berör ämnet eller som berör likande ämnen som går att applicera på det [JA9] forskningsområde vi har valt att studera.

5.7 Etiska överväganden

Vid genomförandet av vår studie höll vi de etiska övervägandena i åtanke. Även detta för att öka trovärdigheten i vår studie. Vetenskapsrådet har utfärdat fyra huvudkrav som vi följt: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Kalman och Lövgren (2012:13) menar att alla de fyra är sammanbundna. Informationskravet är grunden för samtyckeskravet. Utan att deltagaren fått information om vad han/hon ska medverka i kan ett beslut om samtycke inte tas. Vikten av att en forskningsdeltagare får information om studiens syfte, vilka metoder som ska användas samt hur data ska förvaras är grundläggande för att informanten ska kunna ta beslut om det utgör risk för henne/honom att delta (Kalman & Lövgren 2012:14). Vi har informerat våra informanter om studiens syfte, antingen via mail eller via telefon. Deltagarna har också fått denna information vid intervjutillfället, innan inspelningen startat. Deltagarna har även gjorts medvetna om hur deras identitet förhindras från att röjas och det har lagts stor vikt vid att få respondenterna medvetna om att deras deltagande är frivilligt. Detta gjordes genom att informanterna fick till sin kännedom att deltagande är frivilligt och kan dra sig ur när hen vill, innan intervjun påbörjades. Innan intervjun startade blev alla informanter också informerade om att de, och den välfärdsaktör samt kommun de representerar, är anonyma i materialet.

Konfidentialitetskravet handlar om att individen som deltar ska värnas om och noggrannhet hur empirin som insamlats ska hanteras är centralt. Vårt material har förvarats i säkerhet, bakom låst dörr, och har inte varit möjlig att komma åt utan kod. Detta för att obehöriga inte får, under några omständigheter, komma åt empirin (Kalman & Lövgren 2012:14).

Nyttjandekravet handlar om att data som insamlats enbart ska användas till forskningen i fråga. Detta informerades våra deltagare om. Nyttjandekravet är starkt förknippat med konfidentialitetskravet då detta handlar om att värna om informanternas integritet (Kalman & Lövgren 2012:14). För att denna studie ska vara etiskt försvarbar har de fyra huvudkraven hållits i åtanke genom hela forskningen. Alla informanter som deltagit har gjorts medvetna om vad deras deltagande innebar. Kalman och Lövgren (2012:14) lyfter att det inte enbart är

viktigt för informanterna att veta hur deras deltagande hanteras utan att den etiska aspekten även påverkar forskarna i sitt arbete. Görs en informant medveten om de fyra huvudkraven och deras innebörd kommer informanten, med största sannolikhet, ha större förtroende för forskarna och på så sätt ge öppnare svar i intervjun.

5.8 Arbetsfördelning

Under vårt arbete med studien har vi växelvis arbetat tillsammans och på olika håll. Vi påbörjade arbetet med att tillsammans undersöka vad det fanns för tidigare forskning för att utefter detta kunna formulera en problemformulering, vilken vi skrev ihop. Metodavsnittet har vi delat upp sinsemellan och detsamma har vi gjort under kunskapsläget. Dock har vi, under rubriken kunskapsläget, vid vissa tillfällen sökt efter forskning på olika håll för att sedan sammansätta det vi funnit. Detta tillvägagångssätt applicerades mest till en början då vi upptäckte att det var mer effektivt att dela upp rubrikerna helt för att sedan arbeta samman texten i efterhand. För att språket fortgående skulle vara i samma stil läste vi varandras texter för att göra finjusteringar och ge kommentarer. Gällande analys och resultat har vi samarbetat kring att finna de teman som presenteras i analysen. Vi har diskuterat vilka teman som vi anser mest lämpade för vår studie och därefter även hur vi ska applicera våra olika förklaringsmodeller på de vi funnit. Skrivandet av analysen har vi delat upp. Vi har skrivit olika teman men informationen som finns under varje tema är förankrad hos oss båda. Efter vi skrivit de teman vi delat upp har vi läst igenom varandras texter, finjusterat och gett kommentarer. Slutligen valde vi att skriva slutdiskussionen tillsammans för att vi båda skulle vara delaktiga i de slutsatser vi presenterar.

6. Resultat och analys

Nedan kommer vi presentera de teman vi har sett återkommande vid analys av vår empiri (se avsnitt 5.5 för vidare information om hur vi kom fram till våra teman). De teman vi valt att fördjupa oss i är döpta till: Alla tar ansvar, ingen tar ansvar, ”För det är ju tillsammans vi kan göra någonting”, ”Ingen klappar mig på kvällen”, Vem har kunskapen?, ”Som det blir nu är det lite hejsan svejsan”. Här följer en kort presentation av alla teman för att underlätta vidare läsning.

Alla tar ansvar, ingen tar ansvar - Detta temas huvudfokus är kring ansvarsfördelning. Temat är det vi varit mest intresserade av att studera och därför är detta vår analys största avsnitt. Informanternas olika uppfattningar kring ansvarsfördelningen analyseras. Detta tema fungerar som huvudrubrik och de teman vi presenterar nedan är förstärkningar på ansvaret.

”Ingen klappar mig på kvällen” - Under detta tema är det omsorg som analyseras och hur informanternas uppfattar ansvaret kring detta. Vår tolkning av omsorg gäller den emotionella omsorgen och omhändertagandet av dem ensamkommande barnen.

”För det är ju tillsammans vi kan göra någonting” - Detta tema berör samverkan. Vi kommer knyta an detta till ansvarsfördelning genom att analysera samverkan mellan aktörerna. Med samverkan syftar vi till det samarbete som finns mellan de olika verksamheterna.

”Som det är nu blir det ju lite hejsan svejsan” - Under denna rubrik kommer vi att titta på det informanterna har sagt om ensamkommande barn som en homogen respektive heterogen grupp och därmed även bristen på individualisering.

Vem har kunskapen? - Detta avsnitt cirkulerar kring kunskap med koppling till ansvarsfördelning. När vi talar om kunskap menar vi kunskap som rör de ensamkommande barnen.

Vi kommer förankra vår analys i tidigare forskning kring integration, migration och välfärd. Detta för att kunna genomföra en nyanserad analys. Välfärdspluralism och samverkan är våra huvudsakliga förklaringsmodeller och som röd tråd lyfts ansvarsfördelningen med ett välfärdspluralistiskt perspektiv i samtliga teman.

6.1 Alla tar ansvar, ingen tar ansvar

Ur empirin i sin helhet kan vi utläsa att våra informanter anser att det finns otydligheter kring ansvarsfördelningen. Informanterna talar om ansvar på flera nivåer, dels det rent konkreta ansvaret i arbetet och dels ansvaret för ensamkommande barn som grupp. Det som är framträdande för många av våra intervjupersoner är att ansvaret ter sig vara diffust då informanterna anser att det är många parter kring barnet som inte har koll på varandra. Många informanter säger att alla har ansvar, vilket kan sättas i kontrast mot det diffusa ansvar som de också beskriver sig uppfatta. Motpolerna intervjupersonerna sammantaget lyfter fram blir intressanta vid analys av ansvarsfördelningen. Skolkuratoren vi intervjuade formulerade sig på detta vis:

(...) vi är ju en skola, det är ju skolmässigt, att inkludera dem i undervisningen och att man ska integrera i klasser, det är ju ett stort ansvar, annars har vi ju inte ett ansvar, annars har vi inte ett större ansvar än mot de andra eleverna, att lyfta, mentorerna har ett ansvar att lyfta till specialpedagogerna om man ser svårigheter, man har alltid ett ansvar att lyfta det (...) om man är orolig för något, så det är samma ansvar och samma förhållningssätt som vi har gentemot de andra eleverna (Skolkurator).

Vi kan se att även skolsköterskan menade sig uppfatta liknande ansvarsområden:

(...) på ett sätt är ju det viktigaste att här är en bra struktur och att vi ser till att de kommer i tid, att de går på sina lektioner, att skolan fungerar. För det är ändå en viktig friskfaktor, att vi uppmuntrar dem med ständiga hälsosamtal från kloka vuxna, ja uppmuntrar dem liksom att äta bra, sova och gå på aktivitet. Kan man få till det är det en bra början (...) Mentorn har en jätteviktig roll som ser barnen i skolsituationen och de är rätt bra på att signalera, nu är det ett barn som kanske fungerar bra från början men sen tröttnar, och ja, skolans ansvar det blir ju jättestort (Skolsköterska).

Ansvar hos båda informanterna porträtteras till en början som enbart "skolmässigt". Tittar vi dock närmare på citaten beskrivs ansvaret som bredare och mer övergripande än enbart det "skolmässiga". Vi kan utläsa ur citaten att både skolsköterskan och skolkuratoren uppfattar att skolan också har ett ansvar som innefattar det sociala, bland annat när de lyfter fram mentorn och den viktiga roll som mentorn beskrivs ha. Mentorn beskrivs i citaten som att hen ska hjälpa till att ansvara för det sociala kring barnet, exempelvis genom delen av citatet "(...) Mentorn har en jätteviktig roll som ser barnet i skolsituationen(...)" (Skolsköterska), och inte

enbart det skolmässiga vilket visar på det bredare ansvaret. Slutligen kan vi i citatet från skolsköterskan se att informanten menar att skolans ansvar blir stort. Detta är en uppfattning som framkommer genomgående i empirin där informanterna uppfattar sitt ansvar som omfattande, vilket informanterna uppfattar gör ansvarsfördelningen ännu mer diffus. Trots att samtliga informanter uppfattar den egna aktörens roll i ansvarsfördelningen som stor, framkommer att informanterna anser att andra aktörer bör ta en större del av ansvaret än vad de gör just nu. Det går därmed att utläsa att samtliga informanter menar sig göra saker som går utanför sitt eget ansvarsområde på grund av att andra inte gör det. Detta gäller såväl offentliga som frivilliga aktörer. Valfärdspluralismen innebär att andra aktörer kompletterat staten med välfärdstjänster (Chaney 2014:585) således kan vi se, ur det ovan presenterade, att skolan själv kompletterat välfärdens andra delar som inte tar det ansvar som skolan menar att de bör. Skolan tar här ett ansvar gällande det sociala som egentligen främst åligger HVB-hemmen (se avsnitt 2) och samtliga informanter anser sig ta ett större ansvar än de andra. Det är därmed inte bara frivilligorganisationer som kompletterat när den offentliga sektorn inte finns där utan olika delar av den offentliga sektorn kompletterat även varandra. Detta går även att koppla samman med samverkan då det kan tänkas att grunden till detta även gäller samverkansproblematik. Danermark & Germundsson (2007:40-41) nämner vikten av definierade roller för effektiv samverkan vilket vi kan se tydligt fattas här.

I vårt material kan vi även förankra valfärdspluralismen genom att informanterna från frivilligsektorn anser sig ta mer plats för de ensamkommande barnen, bland annat genom att frivilligorganisation 2 arbetar mycket med integration. De offentliga aktörerna hade, vid intervjuerna, uppfattningar om att frivilligsektorns ansvar var relativt smalt medan våra informanter från frivilligorganisationerna ofta beskrev sig ha ett omfattande ansvar gentemot de ensamkommande barnen. Valfärdspluralismen blir aktuell gällande ansvarsfördelningen då frivilligorganisation 2 tar ett ansvar som de själva inte tycker tillhör sin organisations handlingsutrymme, med andra ord går de in på vad de anser vara en annan aktörs arena. Således går det även att se att det som Danermark & Germundsson (2007:40-41) inte används här heller. Den offentliga sektorn och frivilligsektorn är oense om varandras roller och inte medvetna om varandras mål vilket påvisar att samverkan inte genomförs i bästa möjliga mån. Dahlberg (2005:751) säger att överlappningen som finns mellan statliga tjänster och tjänster från frivilligsektorn främst behandlar utbildning och stödgrupper för familjer. Ur vår empiri kan vi även utläsa att det finns en överlappning gällande integrationsarbetet då både frivilligorganisation 2 och HVB-hemmen arbetar mycket med att försöka få barnen mer

involverade i aktiviteter och på så vis främja integreringen i samhället. Välfärdspluralismen visas därmed tydligt även vid denna aspekt.

Frivilligorganisation 2 menar att den gode mannen har det yttersta ansvaret och därefter är det kontaktperson eller övrig personal på boendet och slutligen socialtjänsten. Detta kan ställas mot det som den intervjuade läraren säger:

(...) men som jag vet är det socialen som har det yttersta ansvaret det är inte god man, så ytterst yttersta ansvaret är det socialen på pappret och god man juridiskt. Ska jag vara helt ärlig så tycker jag att det är jag, det är jag. Inte i alla fall, men i många av de här fallen så till välmående och till det här vanliga livet om man inte tänker pengar och juridik, möten på migrationsverket och tolkbokning (...) inte dem bitarna, de är ju så sällan, så det är inte så himla ofta god man är inkopplad, så nä, skolan, jag, lärare. (Lärare)

Läraren anser, till skillnad från frivilligorganisation 2, att de ensamkommande barnen först och främst är socialtjänstens ansvar och därefter träder god man in. Detta skapar en tydlig bild av att informanterna inte uppfattar att samma aktörer ska ta samma roll gentemot de ensamkommande barnen. Läraren nämner även att hen menar att det huvudsakliga ansvaret i praktiken har hamnat på hen själv vilket styrker det som vi analyserat att aktörerna ofta anser sig ta ett större ansvar än vad de andra aktörerna gör. Det här kan i sin tur ytterligare styrka att ansvarsfördelningen är otydlig för informanterna. I jämförelse med det som våra två andra informanter ifrån skolan säger ovan, att de menar sig ta ett stort ansvar gällande det sociala, är det av intresse att härmed se att en annan informant inte ens nämner mentorn utan säger sig själv ta det ansvar som andra informanter från samma aktör tilldelar någon annan. Vid intervju med sektionschefen fann vi även en intressant aspekt i formulering kring hur informanten själv beskrev deras ansvar gentemot de ensamkommande ungdomarna. Exempelvis beskrev informanten att "socialsekreteraren ska egentligen vara på plats direkt när den ensamkommande är anvisad". Här kan vi utläsa att informanten själv menar att de ibland inte har möjlighet att vara detta, vilket gör att ansvaret som socialtjänsten har, behöver fångas upp av en annan part, i detta fall HVB-hemmen. Informanten säger att "de ska vara på plats på boendena (...) när vi gör rätt" vilket styrker tesen kring att någon annan får ta det ansvar som sektionschefen menar ligger på dem egentligen. Den sammantagna bilden av informanternas utsagor blir att ansvarsfördelningen i teorin är tydlig men att otydligheten visar sig i praktiken där flera olika aktörer ska sammanstråla. Ur ett välfärdspluralistiskt

perspektiv kan det tänkas vara på grund av denna otydlighet som välfärden får en mer pluraliserad karaktär. Vid detta arbete är det fler än en aktör som ska agera mot specifik målgrupp vilket kan göra arbetet än mer diffust (Chaney 2014:585). Samtliga informanter uppfattar att det finns flera aktörer som ska samspela i arbetet med målgruppen, och som exemplet ovan visar ser vi att det är socialtjänst, skola, boende och frivilligorganisationer. Informanterna är överens om det faktum att de är många aktörer involverade kring de ensamkommande ungdomarna men den arbetsrelation som Eriksson et al. (2012:182) talar om för att främja samverkan mellan olika parter tycks, ur vår empiri, vara bristfällig och knapphändig då uppfattningarna om vem som faktiskt bör göra vad tycks uppfattas olika från olika informanter.

Från vår intervju med skolkuratoren fann vi ytterligare en intressant synpunkt vid uttalande om ansvaret:

(...) Jag tror att vi tycker att vi har ett större ansvar än vad vi kanske har. Jag skulle ju vilja lägga mer att när man kommer som ny till en skola att man får träffa kuratorn och skolsköterska, planera, att man följer upp det, även om man inte kanske själv initierar kontakten som ungdom så vet vi att de går igenom väldigt mycket och sen ligger det inte riktigt i vårt uppdrag, men jag tror att man kan fånga upp mer (Skolkurator).

Ur detta citat kan vi utröna att skolkuratoren har en uppfattning kring vad skolans ansvar innefattar, dock tror informanten att skolan tar ett större ansvar än vad de egentligen har. Detta blir ännu ett exempel på den diffusa ansvarsfördelningen som vi överlag kan se framträdande i vårt material. Vidare säger skolkuratoren att de hade velat göra mer vilket vi också kan se ur vår intervju med skolsköterskan där det fanns en vilja att agera mer än vad de själva anser möjligt. Här går det att se att både skolkuratoren och skolsköterskan gör reflektioner om sin egen roll i de ensamkommande barnens tillvaro vilket Ponzoni (2015:69) lyfter fram som ett viktigt verktyg för fungerande samverkan. Dock går det även att utläsa ur empirin att trots att vissa gör denna viktiga reflektion lyckas inte samverkan till sin yttersta grad då rollerna, trots detta, kvarstår som diffusa.

Tittar vi närmare på frivilligorganisationerna kan vi se hur frivilligorganisation 1 beskriver en del av sitt ansvar;

(...) Vårt jätteansvar för den här gruppen är att lyfta upp, att verkligen försöka förstå och lyssna på gruppen som så och olika individer i gruppen och sammanställa det och föra upp det. För vi har ju makt i att vi har organisationen bakom oss, makthavare lyssnar på oss, sen är det ju inte alltid det gör något (...) men ja, de lyssnar iallafall (Frivilligorganisation 1).

Frivilligorganisation 1 menar att de har ett ansvar att företräda gruppen och lyfta fram deras talan samt företräda dem i samhället. En parallell kan dras till det verksamhetschefen för HVB-hemmen säger om att tycka sig kunna uppfatta att frivilligorganisationer kommer att ta mycket större plats om "man tittar fram två år". Påstående kan förstås ur Purunen (2004:152) som säger att välfärden går mot att vara mer pluraliserad. Detta på grund av att det tidigare skett en decentralisering av välfärden som numera gör att andra aktörer träder in och tar en del av ansvaret som den offentliga sektorn tidigare haft. Verksamhetschefens uttalande om att frivilligorganisationer kommer ta mer plats i framtiden blir därmed ett påvisande att den offentliga sektorn välkomnar att frivilligorganisationer tar större plats i välfärden och även en förstärkning på att välfärden går mot att vara mer pluraliserad.

6.1.1 Sammanfattning "Alla tar ansvar, ingen tar ansvar"

Sammantaget kan vi se att de olika aktörerna lyfter fram att de uppfattar sig ha olika typer av ansvar gällande gruppen ensamkommande barn samt att ansvarsfördelningen mellan aktörerna är tydlig i teorin men diffus i praktiken. Vi kan också se att flera olika aktörer börjar ta plats, bland annat genom att frivilligsektorns roll framträder i välfärden.

6.1.2 "Ingen klappar mig på kvällen"

Ett tema som samtliga informanter refererar till är det berörande omsorg för ensamkommande barn. Generellt ser vi att intervjupersonerna uppfattar att omsorg är en väsentlig del. Det går också att utläsa att informanterna anser att omsorg har kommit i skymundan och att andra faktorer i den unges liv bedöms vara viktigare. Samtliga informanter uppfattar ansvaret kring omsorg vara deras eget och de anser sig vara den huvudsakliga omsorgsverksamheten. På grund av detta blir ansvarsfördelningen, även kring omsorg, diffus. Informanten från frivilligorganisation 1 menar att omhändertagandet av de ensamkommande barnen i Sverige präglas av en professionell aura, där frivilligorganisation 1 uppfattar att välfärden glömmer bort det emotionella omhändertagandet.

Ingen som klappar mig på kvällen, eller alltså de här sakerna som man kanske inte har, man vet liksom att alla försöker och våra stuprör gör ju liksom, i bästa fall då, fungerar men det här emellan. Att det ändå är en oändlig ensamhetskänsla som många bär på. Och där vi tänker att vi måste. Ja. I Sverige är vi väldigt bra på stuprör men ja, vi är väldigt dåliga på att liksom fylla glappen (Frivilligorganisation 1).

Dessa stuprör informanten pratar om är ett sätt att uttrycka att de olika aktörerna följer sina ramar och att de barn som inte passar in i dessa raka rör faller mellan där det inte finns någon som kan fånga upp dem. Informanten från frivilligorganisation 1 uppfattar att de svenska välfärdsaktörerna brister i att fylla upp de glapp som finns gällande det basala omhändertagandet som i exemplet ovan beskrivs som en klapp på axeln. Generellt kan vi se att detta går att applicera på samtliga informanter, då de menar att en annan aktör bör ta den rollen. Dock framkommer det inte tydligt, ur intervjuerna, vem som representanterna menar har detta omsorgsansvar utan enbart att det är bristfälligt. Vi kan se att det finns en viss trend att informanterna tycker att HVB-hemmen eller god man bör ta omsorgsansvaret. Detta tycks dock vara diffust eftersom informanterna menar att de inte vet vem som bör ta hand om omsorgen, utan enbart att någon ska göra det, vilket vi kan se ofta leder till att de nämner HVB-hem eller god man. Vår informant från BUP styrker detta genom att informanten beskriver sig uppfatta ett bristfälligt omhändertagande på boendena och att detta ofta framkommer i möten med dem ensamkommande barnen. Samtliga informanter tycker sig uppfatta att deras respektive verksamheter ensamma tar detta ansvar. Det framkommer generellt från intervjuerna att det finns uppfattningar hos informanterna att HVB-hemmen inte fungerar som informanterna anser att de bör. Detta är en tendens som bland annat den intervjuade skolkuratoren uttrycker, där informanten säger att barnen har mycket att förhålla sig till på boenden, som kuratorn menar redan är stökiga. Sainsbury (2015:3) skriver att landet som en migrant kommer till bör ha en fungerande välfärd som har kapacitet och verktyg att hantera de nyanlända. Hon menar att personer som söker sig bort från sitt hemland till ett nytt land ofta befinner sig i en sårbar situation. Därav, är det av yttersta vikt att välfärden har möjlighet att fånga upp individen och stötta hen vilket inte verkar ske utifrån ovan presenterat material gällande den emotionella omsorgen.

Ur den insamlade empirin kan det urskiljas att samtliga informanter uppfattar att det finns ett omsorgsbehov. Denna aspekt ter sig vara intressant ur det som Sainsbury (2015:3) anser vara viktigt, en fungerande välfärdsstat som kan sörja för sina medborgare. Detta kopplar vi också

till det som Esping-Andersen (1990:28) skriver om att staten har ett ansvar gällande barnomsorg, som ur ovan presenterade empiri verkar vara bristfällig. Informant från frivilligorganisation 2 säger: "(...) det är i förebyggande syfte då vi arbetar med barn och ungdomar som är placerade, främst på HVB-hem". Chaney (2014:585) menar att frivilligorganisationer och offentliga aktörer kompletterar varandra och vi kan ur vår empiri se att frivilligorganisationerna uppfattar att de tar ansvar gällande medmänsklighet på ett annat sätt än vad de offentliga verksamheterna förmår.

6.1.3 Sammanfattning "Ingen klappar mig på kvällen"

Under detta tema framkommer det att det finns brister gällande omsorgen och omhändertagandet av ensamkommande barn, trots att samtliga informanter anser att det finns ett behov. Vidare kan vi se att det finns viss osäkerhet kring vems ansvar omsorgsbehovet är, men många informanter nämner HVB-hem eller god man trots detta. Övergripande ser vi att frivilligorganisationerna uppfattar att de går in och tar hand om omsorgen då informanterna från dessa aktörer uppfattar att övriga aktörer brister, på grund av detta kan vi även här se ett välfärdspluralistiskt samhälle men då främst ur frivilligorganisationernas eget perspektiv.

6.1.4 "För det är ju tillsammans vi kan göra någonting"

Samarbete är ännu ett tema som vi tycker oss se vara återkommande i informanternas svar på de frågor som ställdes. Den samlade bilden från de olika intervjupersonerna är blandad, i vissa av fallen upplever informanterna att samarbetet och kommunikationen mellan de olika aktörerna fungerar medan det i andra fall framkommer att de upplever kommunikationen som bristfälligt. Skolkuratoren säger:

För det är ju tillsammans vi kan göra någonting. Vi kan inte här själva, skolan och boendet, vi kan inte själva, utan att vi tillsammans liksom tar den här cirkeln runt barnet. Det är dit vi vill komma (Skolkurator).

Vi kan här se ett exempel på att skolan önskar ett bättre samarbete. Detta citat talar för samtliga intervjupersoner eftersom det finns en önskan av bättre samarbete överlag. En annan informant från samma aktör, skolsköterskan, menar att det behövs mer engagemang kring barnen än enbart från skolans håll då skolsköterskan anser att det är ett samhällsproblem och inte bara ett skolproblem. På grund av detta bör samhället samlas kring dem ensamkommande barnen och samverka för att främja för de ensamkommande barnen i Sveriges sammanhang.

Denna önskan om bättre samverkan mellan olika aktörer kan förstås utifrån Keszi et al. (2014:50) som säger att bättre samarbete ger ökad effektivitet samt bättre service för brukarna, vilka i detta fall är de ensamkommande barnen. Även verksamhetschefen för HVB-hem menar att det handlar om samarbete, ”... det handlar om ett samarbete, ett nätverksbyggande med alla parter”. Dessa parter arbetar och möter barnen på olika sätt samt i olika sammanhang och Ponzoni (2015:67) menar att om de olika aktörerna skulle samarbeta finns det möjlighet att deras kunskap ökar, eftersom de har olika erfarenheter av barnen. Utbyte av olika erfarenheter kan, enligt Ponzoni (2015:67) vara en bidragande faktor för ökad kunskap. Ökad kunskap skulle därmed kunna betyda att de olika aktörernas arbete, i samförstånd med Ponzoni (2015:67), kan främjas och att de mål som finns kring dem ensamkommande barnen skulle kunna uppnås. Utefter detta kunskapsutbyte skulle även ansvarsfördelningen möjligen bli tydligare. Det ska dock påpekas att Ponzoni (2015:71-72) menar att aktörerna bör begrunda sin roll i välfärden för att samverkan ska vara meningsfullt och produktivt. Hon menar att de skilda ramverk som aktörerna arbetar utifrån kan i teorin komma att vara en positiv tillgång, men att det då krävs att det finns en tydlighet mellan aktörerna och att aktörerna själva förstår innebörden av sina respektive roller (Ponzoni 2015:71-72). Skulle aktörerna uppfatta sina roller tydligare skulle detta möjligen utveckla ansvarsfördelningen kring de ensamkommande barnen till att bli mer tydlig. Med utgångspunkt i Ponzoni (2015:71-72) kan vi utvärdera att det finns risk att möjligt samarbete förhindras av att rollerna i välfärden uppfattas vara diffusa. Detta kan förankras i det som informanten från BUP säger: “Det är något som vi diskuterar, vad är egentligen vårt uppdrag”. Den diffusa ansvarsfördelningen, som informanten uppfattar finns, och som generellt syns hos samtliga intervjupersoner blir därmed hämmande för samverkan mellan de olika aktörerna vilket i sin tur leder till desto mer diffusa roller.

Vi ser i vår empiri att samarbete problematiseras genom att de olika aktörerna har sekretess gentemot varandra. Det här är en faktor som många informanter uppfattar är ett problem. Samtliga intervjupersoner vill ha bättre samverkan men uppfattar att det finns hinder. Detta hinder kan komma att påverka ansvarsfördelningen vilket vi också kan utläsa ur det empiriska materialet. Kuratorn säger att skolan förmedlar information och mottar information i den utsträckning som det är möjligt. Detta är framträdande generellt i empirin, att informationsutbyte sker i den mån det är möjligt. Denna aspekt blir intressant först i diskussioner kring att de olika aktörerna önskar ett bättre samarbete, och därigenom smidigare informationsflöde. Tittar vi närmare på det som Keszi et al. (2014:152) säger kan vi se att

svårigheter med informationsutbyte en vanlig orsak till en hämmad samverkan.

Sektionschefen säger:

Det är svårt att säga för att där är nog mycket som redan görs, det är bara det att vi gör det på våra olika fronter. Vi kanske behöver få en mer samlad bild (Sektionschef, myndighet).

Här kan vi se ett tydligt exempel på det som Keszi et al. (2014:152) skriver om vikten av att kommunikationen mellan aktörerna behöver utvecklas för att främja informationsutbyte. Sektionschefen säger att mycket av arbetet sker, men på olika håll och utan att övriga aktörer är medvetna. Detta kan vi koppla det till som informanten från BUP säger, att det behövs en samling av kompetensen som finns i välfärden. Informanten beskriver att för att ansvarsfördelningen och samverkan ska fungera hade det behövts en samlingsplats för de olika aktörernas samlade kompetens. Skulle representanter från de olika aktörerna som arbetar med de ensamkommande barnen kunna sammanstråla och samla sin kompetens, anser informanten att samverkan skulle vara mer genomförbar. En fruktbar samverkan hade, på så vis, även gynnat ansvarsfördelningen och kunna göra den mindre diffus.

I intervjun med informant från frivilligorganisation 1 kan vi se att det finns aktörer som vill ställa sig utanför välfärdssystemet och det samarbete som pågår där.

Alltså det som jag gick in med när jag började på frivilligorganisation 1 var att jag tyckte att det var så bra att vi tydligt säger att vi inte ska bli en del, utan att vi ska liksom försöka se det som inte andra fångar upp (...) För då är ju risken att man blir en del av etablissemangen (Frivilligorganisation 1).

Ur det här citatet kan utläsas att ett samarbete med andra parter kan komma att innebära att det egna målet kommer i skymundan. Dessutom kan det finnas risk för att frivilligorganisationen blir en del av den statliga välfärden, vilket framkommer av citatet, att organisationen inte vill. Frivilligorganisation 1 lyfter fram att deras arbete ska präglas av att fånga upp och se det som andra aktörer inte gör. Att frivilligorganisation 1 vill stå utanför den offentliga välfärden kan förstås utifrån Ponzoni (2015:41) som menar att frivilligsektorn och den offentliga sektorn kan ha olika mål som de arbetar utifrån och att dessa kan komma i konflikt, vilket det här verkar göra. Vidare kan detta förstås utifrån välfärdspluralism där Dahlberg (2005:743) skriver att ansvaret för välfärden inte exklusivt är den offentliga sektorns, utan att andra aktörer kan tillhandahålla och erbjuda varierande välfärdstjänster. Det

vi kan utläsa ur frivilligorganisation 1 citat är, med välfärdspluralism i åtanke, att de uppfattar sig gå in där den offentliga sektorn inte gör det. Att inte vilja vara en del av den övriga välfärden kan dock också uppfattas som problematisk. Detta eftersom aktiv ställningstagande mot övriga välfärden kan ha en negativ effekt på samverkan och göra det svårare för andra aktörer att ta del av frivilligorganisationens mål. Tittar vi på det som Kezi et al (2014:150) skriver kring att det finns svårigheter med att hålla informationsflödet mellan olika verksamhet levande kan vi utläsa att det finns risk för att informationsflödet påverkas även här. Välfärdspluralism kan också noteras tydligt i det som frivilligorganisation 2 säger kring att de jobbar med dem ensamkommande barnen i ett förebyggande syfte. Här kan vi se att frivilligorganisation 2, precis som frivilligorganisation 1, uppfattar sig finnas där den offentliga sektorn, i deras mening, inte gör det. Frivilligorganisationerna anser genom detta att de tar ett ansvar den offentliga sektorn i deras uppfattning inte tar. Detta kan knytas an till att välfärden decentraliserats och en del av ansvaret flyttats över till andra aktörer (Dahlberg 2005:743). Välfärden kan, enligt Purunen (2004:152) antas gå mot pluralism, vilket går att utröna från hela den insamlade empirin uppfattas av vissa aktörer men inte alla.

6.1.5 Sammanfattning "För det är ju tillsammans vi kan göra någonting"

I detta tema noterar vi att de olika aktörerna önskar ett godare samarbete för att kunna främja det arbete som redan görs och för att tydliggöra ansvarsfördelningen. Vi kan också se att välfärdspluralism är aktuellt, då frivilligsektorn uppfattar att de tar mer plats och ansvar i välfärden.

6.1.6 "Som det är nu så blir det ju lite hejsan svejsan"

Ett återkommande tema från våra informanter var individualisering. Våra informanter menar att de ensamkommande ungdomar tillskrivs platser på boenden som är avsedda för ensamkommande barn som en generell grupp. Flera av informanterna uppfattar att det finns problematik kring utredningen av barnen. Med tanke på den brist av djupgående utredningar som informanterna beskriver blir det även svårare för dessa att ta det ansvar de menar att de har. Generellt beskriver informanterna ansvaret som socialtjänstens, då det ligger på deras bord att utföra utredning. Trots att informanterna var medvetna om att utredning genomfördes menade de att detta bör göras tidigare. Samtliga informanter menar att detta hade bidragit till en mer individbaserad placering. Vid intervju med sektionschefen för sektionen för ensamkommande barn vid socialtjänsten lyfts det återkommande fram att barnens behov inte utreds i den graden som önskas.

(...) det ultimata hade varit att, att ungdomarna hade hamnat i en sorts boende där vi direkt hade kunnat avgöra om ungdomen är. Förutom HVB-hem så finns det även det som heter stödboende nu, där hade vi kunnat göra en liten scanning eller en liten mini utredning bara för att se om ungdomen är mogen nog att bo på ett stödboende eller om man behöver koppla in HVB-boende (...) (Sektionschef).

Här lyfter socialförvaltningen själv att det inte utreds i den utsträckning som anses lämplig. Socialtjänsten har därmed även den uppfattning som de andra informanterna också har, nämligen att de inte anser sig ta sitt eget ansvar. Önskan om att göra en utredning kan sammankopplas med det som representanten för frivilligorganisation 1 säger:

(...) Det hade ju förresten också varit ett önskescenario att man gör en utredning på socialtjänsten när man gör en placering att man liksom kan ha olika slags placeringar. Så som det är nu så kommer ju alla och så blir det hejsan svejsan (Frivilligorganisation 1).

Utifrån hela vårt material kan vi utröna att det är en tydlig majoritet som har uppfattningen att de ensamkommande barnen ses som en homogen grupp, snarare än en heterogen grupp, vilket våra informanter uppfattar gör det svårare för dem att ta sitt ansvar. Eftersom de beskriver att verksamheterna inte har tillräckligt med kunskap om den enskilda individen. Informanten från BUP visar uttryckligen detta i nedanstående citat:

Ja för det är ju väldigt, det ser ju otroligt olika ut också så det blir lätt att de blir en rätt så homogen grupp (...) man måste betrakta det som en heterogen grupp (BUP).

En intressant koppling kan således göras till Esping-Andersens (1990:28) tes att Sverige har en välfärd som stärker individer och tar ett universellt ansvar för de som bor i landet. Vi kan i materialet se att våra informanter önskar djupgående utredningar, där fokus läggs på barnets individuella behov. Våra informanter menar således att barnet som individ kommer i skymundan. Detta går emot det som Esping-Andersen (1990:28) skriver kring att den socialdemokratiska välfärdsregimen ser till de individuella behoven. Istället går det att se, utifrån våra informanters svar, att det finns en uppfattning kring att den unges behov inte undersöks utan att många av individerna lämnas därhän. Därmed går det ur att utläsa ur empirin att staten inte är i stånd att ta ansvar. Socialstyrelsen (2015:24) säger att

socialnämnden omedelbart ska inleda utredning om det inkommer ansökan, anmälan eller om det på något annat sätt har kommit till socialförvaltningens kännedom att ett barn far illa. Utefter det som vi har funnit i vår empiri kan vi utläsa att, även sektionschefen uppfattar att situationen för de ensamkommande barnen inte blir exakt på detta vis, trots det som är utsatt som riktlinjer. Informanten menar att trots att utredning inleds har en placering redan skett. Informanten lyfter även att det ska göras utredningar och att barnen är för dem som “blanka blad” då de inte har någon information angående deras livssituation när de placeras på HVB-hem. Sektionschefen talar även om den orimliga arbetsbörda som sektionen har och hur denna påverkar socialtjänstens arbete negativt därmed säger även informanten att den offentliga sektorn inte tar sitt ansvar. Det lyfts fram ett flertal gånger att informanten uppfattar att om arbetsbördan hade varit av mer rimlig art hade utredningar kunnat vara mer grundlig utförda. Även detta styrker att socialtjänsten håller med övriga informanter kring att ytterligare utredning hade varit lämplig att utföra. På så vis hade även HVB-hemmen kunnat utföra sitt arbete då de hade kunnat ha mer information om hur de olika ungdomarna skulle hanteras individuellt istället för att få en placerad ungdom utan information om individen, menar sektionschefen. Ännu en gång lyfts, ur informanternas uppfattning, fram bristen av individualisering som Esping-Andersen (1990:28) menar egentligen är kännetecknande för den välfärd Sverige har.

I koppling till det som sektionschefen önskar om en “miniutredning” kan även vägas in vad vår representant från frivilligorganisation 1 säger rörande gruppen som homogen/heterogen:

(...) ja men det finns ju dels dem som är svårt traumatiserande och de som inte är det fast ändå liksom vidrör stress och det triggas ju igång varandra. Ja det finns ju dem som regeringen tänkte va många, och jag tänker att det är väldigt få, som är vana vid att ta hand om sin familj och som har mycket resurser och som man hade kunnat slussa till en egen lägenhet men det är ju helt förkastligt att göra det om man inte har riktigt på fötter (Frivilligorganisation 1).

Ur detta citat kan utläsas att frivilligorganisation 1 önskar en mer grundlig utredning för de ensamkommande barnen, precis som övriga informanter. En tanke om att det finns risker att fatta beslut utan att ha en ordentlig grund i det som görs blir tydligt då detta beskrivs som “förkastligt” av informanten från frivilligorganisation 1. Med utgångspunkt i vårt material kan detta kopplas till det ansvar som vi beskriver. En intressant tes kan dock väckas då det är

många informanter som menar att socialtjänsten inte tar sitt ansvar att utreda i den mån det behövs men det framställs inga alternativa lösningar eller ideér om hur socialtjänstens arbete hade kunnat underlättas. Ur vår empiri går det att utläsa att samtliga informanter anser att socialtjänsten har det huvudsakliga ansvaret gällande utredning och på grund av att utredning inte genomförs grundligt blir det på grund av socialtjänsten som gruppen ses som homogen istället för heterogen. Trots detta går ingen annan aktör in och erbjuder hjälp för att underlätta arbetet. Vid denna aspekt blir det därmed nästan motsatt mot välfärdspluralismen.

Informanterna har således ingen tillit till socialtjänsten och dess arbete vilket Danermark och Germundsson (2007:40-41) menar är essentiellt för en välfungerande samverkan. Även det som Eriksson, Bihari Axelsson och Axelsson (2012:182) talar om med att samverkan är en arbetsrelation mellan parterna som är inblandad kan vi se saknas då socialtjänsten inte möjliggörs ha denna arbetsrelation när övriga aktörer enbart påpekar att ansvaret inte tas utan att erbjuda hjälp eller alternativa möjligheter.

6.1.7 Sammanfattning "Som det är nu blir det lite hejsan svejsan"

Vi kan ur vår empiri utläsa, att informanterna överlag uppfattar att gruppen ensamkommande barn ses som homogen istället för heterogen. Detta kan utrönas genom att bland annat det som är socialtjänsten ansvar, att utreda, inte kan utföras på bästa möjliga sätt, både enligt informanten från socialtjänsten och övriga informanter. Således påpekar samtliga informanter att socialtjänsten inte tar det ansvar som de bör vilket blir intressant då resterande informanter inte heller har föreslagit alternativa möjligheter för att åtgärda att ensamkommande barn ses som en homogen grupp istället för en heterogen grupp. Överlag kan vi därmed se att på grund av problematik kring samverkan och bristen på utredning möjliggörs det inte för, bland annat socialtjänsten, att ta sitt ansvar.

6.1.8 Vem har kunskapen?

En trend vi lagt märke till vid vår undersökning var informanternas uppfattningar kring kunskap om de ensamkommande barnen. Det beskrivs återkommande att informanterna menar att de inte vet hur de ska hantera de barnen som de möter. Många menar att de träffar barn med tungt bagage och de därför inte vet hur de ska bemöta barnen när de samtalar om detta. På grund av att de inte har kunskap kan de inte ta det ansvar som informanterna beskriver att de egentligen vill ta. I detta citat från vår intervju med frivilligorganisation 1

kopplar även informanten ihop med vad som uppfattas som brist på kunskap med att gruppen uppfattas bli behandlad som en homogen grupp istället för en heterogen:

I: så på grund av att kunskapen brister så kanske det gör att det kanske blir värre för barnen individuellt, är det det du menar?

IP: ja jag är helt övertygad om det, jag tycker jag ser det faktiskt (Frivilligorganisation 1).

Informanten säger sig vara övertygad om det faktum att det är sammankopplat att barnen blir behandlade som en homogen grupp på grund av att aktörerna inte vet hur de ska behandla barnen. Generellt uppfattar många av våra informanter att de inte kan hantera barnen som ofta har en svår bakgrund. Detta kan tänkas ha och göra med den brist på kunskap som majoriteten av våra informanter beskriver sig, och sina respektive organisationer, ha. Med tanke på att det är organisationerna som uppfattar sig ha brist på kunskap går detta att koppla till ansvaret då det är svårt att för organisationerna att ta sitt ansvar utan kunskap. Informanten från frivilligorganisation 1 talar även om att kunskapen brister i hela organisationen trots att organisationen uppfattar att de har ett ansvar att fånga de ensamkommande barn som organisationen menar inte omhändertas av andra delar av välfärden. Dahlberg (2005:740) lyfter att frivilligorganisationer, i det nya välfärdssamhället, förväntas ta mer ansvar för nya sociala problem, vilket vi kan se knyter an till det som frivilligorganisation 1 talar om. Hållandes detta i åtanke blir det intressant att frivilligorganisation 1 säger sig vara övertygad om det faktum att brist på kunskap är förödande för de ensamkommande barnen men att organisationen själv, trots detta, har en brist på kunskap. I koppling till det som Dahlberg (2005:740) säger kan det därmed antas att frivilligorganisationer inte kan ta det ansvar som sägs läggs på frivilligorganisationer i det nya välfärdssamhället. Här framstår därmed en tvetydighet då informanten säger en sak men det påvisas sedan en annan.

Vi upptäckte att ett flertal av våra informanter uppfattar att kunskapen brister hos olika arbetsgrupper som arbetar med de ensamkommande barnen. Flera av våra informanter framförde uppfattningar kring att flera av de gode männen inte är förberedda för uppdragen. En respondent från frivilligorganisation 2 beskriver:

(...) Det är bara några timmars utbildning så blir man god man och man ansvarar för någons framtid och liv. Tycker det är alldeles för lite att komma med. Vissa gode män är inte alls

engagerade men ändå kan de vara med och ta ett ganska allvarligt eller krävande eller beslut för den unges framtid (...) (Frivilligorganisation 2).

Tanken är att den gode mannen ska agera som vårdnadshavare för barnet som personen blir tilldelad (se avsnitt 2). Frivilligorganisation 2 lyfte fram att det har hänt flertalet gånger att gode männen har sagt stopp för omplacering av de ensamkommande barnen trots att barnet själv velat genomföra omplaceringen. Detta kan förankras till det Ponzoni (2015:69) skriver angående samverkan. Där beskriver hon att två skilda ramverk kan hjälpa att styrka varandra och att det då kan ske ett kunskapsutbyte parterna emellan. Hade det kunskapsutbyte som Ponzoni (2015:69) förespråkar förekommit mellan i detta fall, god man och socialtjänst hade möjligen både samverkan och kunskapen varit av mer effektiv grad. Sektionschefen på socialtjänsten lyfter fram att de gode männen, när de är nya i sina uppdrag, ofta ringer till dem för att undersöka vad deras faktiska uppdrag är i relation till det som socialtjänsten gör. Det här kan också kopplas till den diffusa ansvarsfördelningen genom att vi har upptäckt att det generellt framkommer att informanterna anser att bristen på kunskap är en bidragande faktor till den diffusa ansvarsfördelningen. Detta, i sin tur, styrker även det som Ponzoni (2015:69) säger, att kunskapsutbyte kan vara gynnsamt för informanten själva men också i ett arbete som syftar till att göra ansvarsfördelningen tydligare. Således blir det faktum att de gode männen ringer och samtalar med socialtjänsten om sitt uppdrag både ett exempel på en god samverkan och samtidigt ett exempel på bristen på kunskap hos de gode männen generellt.

Vidare gällande kunskap säger en av våra informanter såhär:

(...) men jag vet att man lägger, ja, man lägger ju inte den största vikten och man har ju inte kunskap. Allt från det till att boenden hade tillräckligt med bemanning, bästa scenariot är ju att alla är utbildade. Nu är det ju en socionom på varje boende och det, thats it liksom (...)
(Frivilligorganisation 1).

Här talar informanten om uppfattningar kring att det finns brist på kunskap som bygger mycket på bristen av utbildning hos de människor som arbetar med de ensamkommande barnen. Vår informant från BUP beskriver att de ofta får utföra psykoedukation för de som är delaktiga i samtalen när de kommer till BUP. Informanten beskriver att det ofta är väldigt kaotiskt runt de ensamkommande barnen och arbetet kan komma långt bara genom att göra en slags kartläggning kring vem det är som ska göra vad. Psykoedukationen som informanten beskriver handlar om att förklara för den ensamkommande, och eventuell boendepersonal

som är med i samtalet, vad som är normala reaktioner på det som de ensamkommande barnen varit med om. Samtalen på BUP blir på detta vis ett utrymme för att sprida kunskap och definiera de diffusa roller som finns. Därmed blir samtalen ett forum, inte bara för att sprida kunskap, men också för att till viss del definiera de diffusa ansvarsrollerna. BUP önskar nämligen att både boendepersonal och gode män ska närvara vid samtalen för att på så vis ta del av den kunskap som de sprider. Ur ett välfärdspluralistiskt perspektiv (Dahlberg 2005:748) går detta därmed emot tesen att frivilligorganisationer tar ett större ansvar då vi kan se här att den offentliga sektorn, som BUP tillhör, tar ett stort ansvar gällande att försöka definiera rollerna kring ett ensamkommande barn. Samma informant beskriver att dem ensamkommande barnen är en grupp som "tagit oss lite på sängen" och att uppdragen inte är tydligt definierade, vilket styrker det vi analyserat angående den diffusa ansvarsfördelningen. Genom att informanten från BUP arbetar mycket med att kartlägga i sina samtal arbetar även hen med att främja samverkan. Ponzoni (2015:67) menar att samverkan handlar om att samla in uppfattningar kring den egna rollen vilken vi kan se görs i de samtal som informanten genomför. Dock blir detta enbart ett forum för de ensamkommande barn som har sökt sig till BUP. Det kan tänkas att flertalet av de ensamkommande barnen inte söker hjälp inom psykiatri vilket gör att hjälpen som går att tillgå för att möjligen tydliggöra rollerna kring de ensamkommande barnen inte är för alla. Således är detta inte en välfärdsinsats som är universell, för alla, utan enbart till en minoritet av en större grupp. Detta blir därmed även en kontrast gentemot det som Esping-Andersen (1990:28) säger att Sverige har en universell och jämlik välfärd. Det vår informant från BUP säger angående de diffusa rollerna styrks av att läraren berättade att arbetet, för hen, inte är ett traditionellt lärararbete. De elever som informanten möter öppnar ofta upp sig känslomässigt, vilket gör att läraren, som är utbildad för att undervisa elever, upplever sig hamna i en position som hen inte är utbildad att hantera. Detta går utanför skolans ansvar, där de ska stötta eleven i utbildningen (se avsnitt 2). Skolan får därmed ett större ansvar där de även ska stötta eleven emotionellt. Här blir det även intressant då detta påvisar att BUP inte tar det ansvar som de har gällande den psykiska hälsan då en lärare, som inte är utbildad för detta, får ta en roll att stötta gällande elevens psykiska hälsa vilket egentligen är BUP:s ansvarsområde (se avsnitt 2). Vår informant från frivilligorganisation 1 beskriver att hens organisation arbetar med att utbilda både lärare och boendepersonal i hur de ensamkommande barnen ska hanteras. Detta går att sätta i relation till det som BUP gör genom sin psykoedukation och kartläggning av roller i samtalen. Båda aktörerna tar därmed ett ansvar för att sprida kunskap om de ensamkommande barnen. Dahlberg (2005:751) menar sig se att både offentliga och frivilliga organisationer är

engagerade och att det finns en överlappning mellan de tjänster som tillhandahålls vilket vi här ser i vår empiri. Dock går det att se i vår empiri att med tanke på att båda aktörerna tar detta ansvar sprids det möjligen olika information till andra aktörer då våra informanter inte var medvetna om varandras insatser gällande detta. Genom att förankra detta i det som Ponzoni (2015:67) säger om vikten av att vara medvetna om varandras uppdrag för att få bästa möjliga resultat kan vi se att med tanke på att detta inte sker finns det en risk för negativ påverkan för de ensamkommande barnen. Hade däremot de två aktörerna samverkat tydligare kan det tänkas att inblandade, såväl ensamkommande barn som aktörer, kunnat gynnas och på så vis fått en bättre uppfattning om var de olika ansvarsområdena börjar respektive slutar.

6.1.9 Sammanfattning "Vem har kunskapen?"

Här kan vi se att våra informanter menar sig inte kunna ta sitt ansvar till den grad de önskar då de inte har den kunskap som de tror sig behöva. Ur vår empiri går det även att utläsa att den hjälp som våra informanter beskriver för att sprida kunskap enbart blir tillgänglig för de som söker sig till psykiatrin. Således blir bristen på kunskap en faktor till varför ansvarsfördelningen kring ensamkommande barn är diffus.

6.2 Sammanfattning - Resultat och analys

Utifrån ovan presenterade analys kan vi se att ansvarsfördelningen uppfattas vara diffus utifrån dessa teman som våra respondenter framfört: omsorgsbehov, kunskapsbrist, behov av samverkan och problematik kring att se en grupp som homogen istället för heterogen. Slutsatsen av vår analys blir således att denna uppfattade diffusa ansvarsfördelning gör att välfärdspluralism till viss del tar större plats och etableras i den svenska välfärden då andra sektorer än den offentliga tar en mer signifikant roll. Vi kan dock även se att detta inte gäller alla områden utan att de offentliga aktörerna i sig arbetar för att komplettera varandra. Detta arbete kan vi dock se hade behövt en mer utvecklad samverkan för att bli desto mer fruktsam och på så vis hjälpa den diffusa ansvarsfördelningen att bli tydligare.

7. Slutdiskussion

I detta avsnitt kommer lyfta fram reflektioner kring vårt resultat och vår analys. Vi kommer att knyta an till vårt syfte och frågeställningar och avslutningsvis kommer vi att lyfta fram välfärdspluralismen. För att genomföra vår välfärdspluralistiska studie utgick vi från frågeställningar som fokuserade på intervjupersonernas uppfattning kring ansvar, både för sin egen verksamhet och andra välfärdsaktörers ansvar. Den röda tråden i vårt resultat blev att ansvarsfördelningen är diffust definierad och de olika aktörerna har olika uppfattningar kring vem som ska göra vad. Dock ansåg majoriteten att det huvudsakliga ansvaret låg på socialtjänsten och de gode männen. Ytterligare en trend som framkom var att ansvaret hade en tendens att hamna på den som tog det. Våra informanter menade att deras respektive aktör har ett stort ansvar för dem ensamkommande barnen men att detta hämmades, både på grund av brist på resurser och verktyg. Denna brist på verktyg uppfattade informanterna ofta berodde på att yrkesverksamma inte har tillräckligt med kunskap om ensamkommande barn. Vi kan se att frivilligorganisationerna går in i denna kunskapslucka genom att de erbjuder och håller i utbildningar för olika aktörer, dock kan vi också se att även frivilligorganisationerna inte anser sig ha tillräckligt med kunskap trots att de erbjuder utbildningar, vilket skapar en tvetydighet. Här kan vi se att den trenden, kring en växande välfärdspluralism (jmf. Purunen 2004:167, Dahlberg 2005:752) som vi talar om i problemformuleringen framträder då en ny aktör tar plats. Vi upplever, utifrån vår empiri, att hade frivilligorganisationer fått ett större utrymme på välfärdsmarknaden hade detta möjligen haft en positiv påverkan för aktörer såsom skolan och HVB-hemmen. Detta hade dock krävt att frivilligorganisation 1, som vill stå utanför, hade behövt ta ett steg in i den offentliga välfärden. Det blir därmed problematiskt när vår intervjuade frivilligorganisation väljer att stå utanför. Vi tror att den uppfattade bristen på kunskap kan vara en bidragande faktor till den diffusa ansvarsfördelning som vi har sett. Denna kunde vi även se att BUP var med att försöka motverka genom de samtal de hade med ensamkommande barn och aktörer i deras sammanhang. Vi tror, på grund av detta, att även BUP hade kunnat hjälpa till för att tydliggöra den nu diffusa ansvarsfördelningen.

Denna diffusa ansvarsfördelning tror vi har en negativ påverkan på det arbete som de olika aktörerna gör, eftersom aktörerna inte vet vad andra gör och därmed vad deras ansvar innefattar. I förlängning kan det tänkas att detta även påverkar de ensamkommande barnen. Vidare önskar informanterna godare samarbete. Vi undrar om denna önskan har sitt ursprung i

att aktörernas roller är otydliga och att aktörerna uppfattar att de inte vet vad de andra involverade aktörerna gör kring dem ensamkommande barnen. Informanternas uppfattning på bristen av samarbete kan tänkas bli ytterligare förstärkt av den diffusa ansvarsfördelningen. Upplevelsen av att flera olika välfärdssektorer ska samarbeta blir en framträdande faktor som pekar mot ökad välfärdspluralism i välfärden.

I temat omsorg kan utläsas att informanterna uppfattar att dem ensamkommande barnen har behov av emotionell omsorg. De involverade aktörerna verkar inte våga ta steget som emotionellt omhändertagande innebär. Det emotionella omhändertagandet kan sammankopplas med det tema där vi analyserar intervjupersonernas uppfattningar om ensamkommande ungdomar som homogen/heterogen grupp. Vi kunde se att det fanns vilja från informanterna att det skulle göras vidare utredningar kring barnen. Informanterna hade även en önskan om att utredningarna skulle ske snabbare, för att boendeplaceringarna skulle ha möjlighet att vara baserade på individuella behov. Som vi tar upp i problemformuleringen och under rubriken ensamkommande barn där statistik redovisas (se avsnitt 2.2) kan vi se att det har kommit ett stort antal barn till landet under dem senaste åren. På grund av det antal som har kommit till Sverige kan det antas att välfärden är överbelastad och att socialtjänsten, som ska göra dessa utredningar och placeringar, inte har resurser att hantera detta, vilket informanterna också menar. Detta kan leda till att ansvaret portioneras ut till andra aktörer som i sin tur inte vet hur de ska hantera det, vilket kan vara ännu betydande faktor kring att ansvaret är diffust och samverkan behöver utvecklas.

Vi kan se att ensamkommande barn blivit mer än den offentliga sektorns ansvar. Frivilligorganisationer börjar ta plats och menar sig finnas där den offentliga sektorn inte finns. En uppfattning som andra aktörer inte verkar dela. Indikationen på att vi går mot ett samhälle med högre grad av välfärdspluralism och decentralisering (Purunen 2004:152) blir därmed dubbelsidig och olika beroende på vilket perspektiv som tas. Ansvarsfördelningen kan antas vara mer utspridd på alla de aktörer som är involverade. Slutligen vill vi poängtera att vår studie har lyft fram en viss ökning av välfärdspluralism gällande ansvarsfördelningen för de ensamkommande barnen men att den är olika tydlig för olika aktörer. Vi tror dock att denna ökade välfärdpluralism kan komma att bli desto tydligare med åren om välfärden fortsätter på detta vis.

8. Referenslista

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. Uppl. Malmö: Liber

Beresford, Peter & Craft, Suzy (1982) Welfare Pluralism: The new face of Fabianism. *Critical Social Policy*. Vol 3, No 9, pp. 19-39

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., (rev.) uppl. Malmö: Liber

BUP (2016) När ska barn och unga som flytt till Sverige söka stöd från BUP?

<http://www.bup.se/sv/Om-BUP/Aktuellt/Nar-ska-barn-och-unga-som-flytt-till-Sverige-soka-stod-fran-BUP/> Hämtad 2016-06-09

Chaney, Paul (2014) Multi-level Systems and the Electoral Politics of Welfare Pluralism: Exploring Third-Sector Policy in UK Westminster and Regional Elections 1945-2011. *International Society for Third-Sector Research*. Vol. 10, No 25, pp. 585-611

Dahlberg Lena (2005) Interaction between Voluntary and Statutory Social Service Provision in Sweden: A Matter of Welfare Pluralism, Substitution or Complementarity? *Social Policy & Administration* Vol. 39, No. 7, pp. 740-763

Danermark Berth & Germundsson, Per (2007) *Nya vägar till arbetsmarknaden – kvalitetssäkring av samverkan*. Sundsvall: Liber

Eastmond, Marita (2011) Egalitarian Ambitions, Constructions of Difference: The Paradoxes of Refugee Integration in Sweden. *Journal of Ethnic and Migration Studies* Vol. 37, No. 2, February 2011, pp. 277-295

Edlund, Jonas & Johansson Sevä Ingemar (2013) Is Sweden Being Torn Apart? Privatization and Old and New Patterns of Welfare State Support. *Social Policy & Administration* Vol. 47, No 5, pp. 542-564

Eliassi, Barzoo (2015) Constructing cultural Otherness within the Swedish welfare state: The cases of social workers in Sweden. *Qualitative Social Work*. Vol. 14 No 4, pp. 554-571

Eriksson, Andrea, Bihari Axelsson, Susanna & Axelsson, Runo (2012) Collaboration in workplace health promotion – a case study. *International Journal of Workplace Health Promotion*. Vol. 5 No 3. Pp. 181-193

Eriksson – Zetterquist, Ulla & Ahrne, Göran (2011) Att fråga folk. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. Malmö: Liber

Esping-Andersen, Gösta (1990) *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity

Forza Ungdom (2016) Projekt Forza Ungdom. <http://www.forzaungdom.se/projekt-forza-ungdom/> Hämtad 2016-06-02

Helsingborgshjälpen (2016) Helsingborgshjälpen. <http://www.helsingborgshjalpen.se> Hämtad 2016-06-02

Helsingborgs Volontärcenter (2016) Volontärcenter. <http://www.helsingborg.se/startside/omsorg-och-stod/frivilligt-arbete-och-foreningar/frivilligcentralen/> Hämtad 2016-06-02

Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (2012) Etik i forskning och etiska dilemman – En introduktion. I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (red.) *Etiska dilemman. Forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups utbildning AB

Keszi, Roland, Pál Judit & Papp, Gergö (2014) Cooperation and Exclusion: An Explorative Analysis of Collaborative Network of Hungarian Disability Organisation. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* Vol. 5, No. 1 pp, 143-161

Lithman, Yngve (2010) The holistic ambition: Social cohesion and the culturalization of citizenship. *Ethnicities*. Vol. 10, No 4, pp. 488-502

May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) (2013) *Perspektiv på sociala problem. 2., omarb. utg.* Stockholm: Natur & kultur

Migrationsverket (2016a) Nästan 163 000 människor sökte asyl i Sverige 2015.

<http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2016/2016-01-01-Nastan-163-000-manniskor-sokte-asyl-i-Sverige-2015.html>. Hämtad 2016-02-29

Migrationsverket (2016b) Migrationsverket svarar på vanliga frågor – Ensamkommande barn.

<http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Den-aktuella-flyktingsituationen/Fragor-och-svar.html>. Hämtad 2016-02-29

Migrationsverket (2016c) Olika myndigheters ansvar. <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Olika-myndigheters-ansvar.html>. Hämtad 2016-05-05

Migrationsverket (2016d) Goda mannens roll under asyltiden.

<http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Gode-man/Gode-mannens-roll.html>. Hämtad 2016-06-09

Migrationsverket, Sveriges kommuner och landsting, Skolverket, Länsstyrelserna och Socialstyrelsen (2015) *Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar*.

Sainsbury, Diane (2012) *Welfare states and immigrant rights: the politics of inclusion and exclusion*. 1. ed. Oxford: Oxford University Press

Socialstyrelsen (2015) *Utreda barn och unga – Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen*. Falun: Edita Bobergs AB

SOU 2001:52 *Välfärdstjänster i omvandling - spelar ideella och informella insatser någon roll för svensk välfärd?* Socialdepartementet

Statistiska Centralbyrån (2016a) Statistik kring ensamkommande barn 2014.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101P/Ensamkommande/table/tableViewLayout1/?rxid=d0f5e5bc-9921-4f38-af85-a22f7f23b527 Hämtad 2016-05-03

Statistiska Centralbyrån (2016b) Statistik kring ensamkommande barn 2015.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101P/Ensamkommande/table/tableViewLayout1/?rxid=d0f5e5bc-9921-4f38-af85-a22f7f23b527 Hämtad 2016-05-03

Svenska Akademiens Ordlista (2016) Sök i ordlistan.

<http://www.svenskaakademien.se/svenska-spraket/svenska-akademiens-ordlista-saol/saol-13-pa-natet/sok-i-ordlistan> Hämtad 2016-06-02

Svensson, Peter & Ahrne, Göran (2011) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. Uppl. Malmö: Liber

Ponzoni, Elena (2015) Reframing Cooperation: Challenges in Overcoming Tension between Professional Services and Volunteer Organizations Providing Parenting Support in Immigrant Communities. *Social Service Review* Vol. 89 , No. 1, pp. 40-76

Purunen, Päivi (2004) *Samhällsarbete i Norden – Diskurser och praktiker i omvandling*. Växjö University Press: Acta Wexionensia

Rädda Barnen (2016) Vad vi gör för barn på flykt. <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/barn-pa-flykt/det-har-gor-vi-for-barn-pa-flykt/>. Hämtad 2016-06-02

Röda Korset (2016) Ensamkommande barn och ungdomar.

<http://www.redcross.se/skolsajten/teman-och-gymnasiearbete/migration-och-manniskor-pa-flykt/ensamkommande-barn-och-ungdomar/>. Hämtad 2016-06-02

Vetenskapsrådet. Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf Hämtad 2016-02-29

9. Bilaga

Intervjuguide

I denna studie kommer vi intervjua olika välfärdsaktörer. Såsom frivilligorganisationer, socialtjänsten, skola, HVB-hem m.m. Alla vi intervjuar har en koppling till ensamkommande barn och vår studies syfte är att undersöka hur välfärden i Sverige hanterar ansvarsfördelningen angående de ensamkommande barnen. Fokus för oss ligger på olika professionellas uppfattningar och därför vill vi ha din uppfattning av följande frågor. Vi kommer börja med lite bakgrundsfrågor och sedan mer konkret gå över till frågor kring ansvar.

Bakgrund

- Hur länge har du arbetat med detta?
- Har du någon tidigare erfarenhet?

Mötet med de ensamkommande barnen

- Hur får ni kontakt med de ensamkommande ungdomarna?
- Vad är din roll/din verksamhets roll gentemot de ensamkommande ungdomarna du möter?
- Hur ser ett vanligt möte för din organisation ut med en ensamkommande ungdom?

Respondenternas kunskap om ensamkommande barn

- Hur anser du att din kunskap om ensamkommande barn är?
- Anser du att du har tillräckligt mycket kunskap om ensamkommande barn?
- Tycker du att din organisation förser dig med kunskap om ensamkommande barn?
- Anser du att din organisation har tillräckligt mycket kunskap om ensamkommande barn?

Ansvar

- Vad anser du din organisations ansvar är gentemot ensamkommande barn?
- Tycker du att din arbetsplats har verktyg att hantera ensamkommande barn?
- Vem anser du har det huvudsakliga ansvaret för ensamkommande barn?
- Tycker du andra välfärdsaktörer tar sitt ansvar gällande de ensamkommande ungdomarna?
- Hur ställer ni er till andra aktörer som är involverade i de ensamkommande barnens tillvaro?
- Om du hade fått bestämma, hur anser du att det skulle fungera kring en ensamkommande ungdom då de kommer till Sverige?